

MLADIKA

Izhaja 20. vsakega meseca.

Uredništvo in upravnništvo je v
Gorici, Gosposka ul. 2 (knjigarna).

Stane celoletno 8 Lir

Ivan Baloh:

Svetogorski Materi.

To bil je sen
 Na gori dviga se svetišče,
 krasno, lepo tako —
 enakega zastonj oko mi išče.
 kot bela golobica na zeleni trati
 se dviga tempel do nebes,
 kot bela golobica na zeleni trati,
 kraljuje med otroci — naša Mati.
 In v templu ta omamljiv opoj:
 kar maj ima dišečih vseh cvetic,
 kar še mladost ima nedolžnih lic —
 vse zbrano, vse cveteče,
 vse jasno, vse goreče.
 In lučic svetlih na milijone
 topi v demant se njene krone.
 In svečenikov zlat ornat
 služabnikov rudeč škrlat,
 mladostnih glasov pesem mila
 šla k nebu z miro je kadila —

Oh, krasen sen!

Še več! Po cesti gori glej!
 Neštete trume so. Povej!

Zakaj? Odkod jih pelje pot?
 Bandere v zraku jim vihrajo,
 in veter ž njimi se igra,
 za Mater srca vsi imajo
 in k Njej jih božjapot pelja.
 Oj, blagor Tebi, ljuba Mati,
 ko vidim Te vso v zarji zlati,

oj blagor srečna — ti mladost,
 da Ona tvoja je krepost! —
 In Mati se je nasmehnila
 in k Sinu glavo je nagnila! — —

In z gore Gabrijela hotel sem naprej,
 zastavi pot mi nekdo: kam? zakaj: povej!
 Grem k Materi. Sem sin zgubljen,
 rešitev Ona je in drug noben.

Zastonj je pot!
 Boš šel — odtod!

Tam našel več ne boš svetišča,
 le kos boš našel pogorišča,
 le kamna kup, le sled,
 kjer tempel njen je stal popred.
 Verjemi mi! Zastonj je pot,
 le sreča — ako greš odtod! —

Tedaj odprl sem oči — — — :
 Svetišča Njenega več ni,
 svinčene vihre so prihrule
 čistilce Njene vse razsule.
 Obmolknil sem. Obstal.
 Solze rosil — kot Sečin val,

Oh Mati — toliko sirot,

kdaj vrneš se,
 kdaj vrneš se

na Svojo zmagoslavno pot?

Vera in cerkev za delavski stan.

Apologetične misli. Razbral L. C.

Dragi prijatelji - delavci! Nastopnih vrstic ne pišem brez povoda.

Zakaj gre?

Vsakega le še količkaj versko čutečega katoličana mora zaboleti globoko v srce, ko sliši in čita, na kako nezaslišan način psuje nekdo na komunističnih shodih našo sv. vero se staro babo. Pravo bogokletstvo so te besede; vendar pa bodi odkrito povedano: Psovka pomeni res najhujše žaljenje našega verskega čuta, a na drugi strani je prav, da razkrijejo komunisti sami svoje protiverske namene. **Popolno brezverstvo** jim je ravnotako **program** kakor gospodarska in socialna reforma. O tem ni dvoma. Le poglejmo!

Že **M a r k s**, oče vsega komunizma je učil: »Odstranitev vere, ki je slepilna sreča človeštva, pomeni pospešitev prave sreče.« — In stari **Bebel** je dejal: »Mi hočemo troje: v **verskem oziru ateizem** (brezverstvo), v političnem republiko, v gospodarskem socializem. Ruski **boljševiški program**, ki ga je sestavil **Bucharin**, naziva v poglavju »**cerkev in šola**« vero strup za ljudstvo, češ da je moderna veda to dognala. (N. Bucharin, Program der Kommunisten, Bern 1918). »**Delo**« prav nič ne prikriva svojega protiverskega programa; očitno ga izpričuje tudi duševni voditelj komunizma v naši deželi, ko psuje vero se staro babo.

Na raznih shodih in v privatnih pogovorih slišimo sicer večkrat tudi drugačne glasove. Celo v »**Delu**« tupatam v dopisih drugače beremo. To pa ravno dokazuje, da držijo mnogi s komunisti **le v dobri veri** in prepričanju, da gre samo za gospodarska vprašanja, ki puste vero nedotaknjeno.

»Če je torej po komunističnem naziranju vera strup za ljudstvo in če pomeni odstranitev vere pospešitev prave ljudske sreče, biti mora glavni namen komunizma boj proti veri. In ker je Kristus prinesel vero v svet ter jo sedaj uči po sveti katoški Cerkvi, biti mora glavni boj komunizma boj proti Cerkvi, boj proti Kristusu.«

»**Vsi pa, ki so Kristusovi, vedo svoj program, program krščansko-socialni:**

Boj za Kristusa in obrambo veri! (Dr. A. U. »R. Kat.« 1898 str. 353—254!)

Pa o tem ne bomo razpravljali. Tudi pustimo izven razprave vsa druga vprašanja o komunizmu. Ogledati si hočemo v luči zgodovine le gorenjo psovko ter odgovoriti na vprašanje, ali more človek, ki pozna zgodovino, tako bogokletno psovat našo sv. vero? Odgovoriti hočemo na to vprašanje, ker naše ljudstvo želi in pričakuje odgovora. Tudi je naša dolžnost, da branimo resnico. Poglej torej:

Kaj hoče psovka?

»Vera je stara baba.« — Starim babam ni ravno zavidati njih sreče. O tem bi znala mnogo povedati marsikatera stara ženica, ki je celo življenje pridno gospodinjala in spravljala skupaj kot čebelica. Njeni žulji, njena pridnost in skrbno gospodinjstvo se pozna povsod, v hlevu in na kašči. Ko je pred leti pristopila na sedanji dom, je našla v hiši revščino in nered. Ob strani skrbnega gospodarja pa je znala kot vredna mu tovarišica vse preurediti. Zapušča lepo urejen dom — lepo premoženje. V zahvalo in plačilo jo zmerjata sin in nevesta se staro babo. — Nehvaležnost je plačilo sveta.

Vera je stara baba, kriči voditelj naših komunistov. Pa zakaj? Zato ker da ni še ničesar storila za delavca. Pa tudi zato, ker noče in ne more ničesar storiti za izboljšanje delavskih razmer; le na nebesa kaže ter z njimi tolaži uboge trpine, za časni blagor pa se ne gane.

Odgovor.

Najprej bodi povdarjeno, da je molitev za blagor ljudstva, kakor jo Cerkev uči in opravlja, že sama na sebi eminentno socialno delo. Nadaljni odgovor pa naj da francoski modroslovec Montesquieu: »Čudna stvar«, vzklika Montesquieu, »krščanska vera, katere predmet je sicer blaženstvo onostranskega življenja, zagotavlja tudi našo srečo na zemlji.« »Res si je Cerkev, zvesta svojemu Učeniku, ki je rekel: Iščite najprej božjega kraljestva, (Mat. 6, 33) najprej in predvsem prizadevala za čast božjo in izveličanje duš, pa vir, kateri se ji je odprl v Kristusu, se je

razlil tudi na zunanje življenje in je napojil vse zemeljske razmere z nebeškim blagoslovom. (Hettinger — Ap. d. Chr. III. 182.)

Danski pesnik Jørgensen pravi nekje zelo točno, da je resnica tam, kjer je življenje. Če kak nauk rodi novo življenje, je resničen, zakaj le resnica daja življenje.

Evangelij krščanstva pa je ravno evangelij najlepšega in najbolj vrejenega življenja, ker je evangelij resnice, pravice in ljubezni. Še več! Krščanstvu je pravičnost in ljubezen naravnost zapoved. »Ljubi svojega Boga čez vse in svojega bližnjega kakor samega sebe!« Med socialnimi idejami je ni tako plodovite in bodrilne kakor je ta katoliška ideja. V primeri z njo je vsaka druga premalo splošna in enostranska. Kje so časi, ko je že stopila na plan in bodrila človeštvo, pa navdušuje ga še vedno za najlepše duševne in telesne blage. Najlepše in najsijajnejše dobe v zgodovini so dobe živega verskega življenja, dobe katoliške ideje. Čisto naravno. Ker je vera in versko prepričanje zadeva celega človeka, porodila je povsod novo gibanje in življenje tudi na gospodarskem in socialnem polju.

Po besedah modrega državnika Washingtona je nerazdružljiva vez med krepostjo in srečo, dolžnostjo in dobroto in nebo ne gleda milostljivo na ljudstvo, ki prezira večne postave reda in prava. — (Weiss, Weltgeschichte., XIV. 334). Ali kakor pravi sv. Bernard: »Narodi, ki izpolnjujejo deset božjih zapovedi vspevajo; narodi, ki jih prelamljajo hirajo; narodi, ki jih zataje, izginejo.«

Človeštvo je zavrglo evangeljske nauke in človeška družba je postala bolna. Šteje nebroj bolnikov in ti bolniki so po večini ljudje delavskega stanu; ljudje, ki izvršujejo svojo dolžnost napram družbi in so ustanovili blagostanje na svetu; ljudje, ki delajo, se trudijo in mučijo, v plačilo pa stradajo in prebivajo po zaduhlih luknjah. Žalostna usoda! Odkod pride rešitev?

Komunisti jo obetajo. Njih program o bratstvu in pravici nudi marsiktero zdravno zrno. Toda kje so je pobrali? Odkod privzeli? Iz krščanstva. Smelo trdim: Kar ima komunizem moči v sebi, jo ima iz krščanstva in brez njega bi ne našel nobenega odmeva v delavskih srcih. Če torej komunisti kolnejo krščanstvo, mu delajo največjo krivico.

O Jezusovem nauku in krščanstvu veljajo v polni meri besede, ki jih je Kri-

stus govoril o svojih sovražnikih: »**Po njih delih jih boste spoznali.**« **»Dobro drevo rodi dober sad, malopridno drevo rodi malopriden sad.«** (Sv. pismo.) Oglejmo si torej od bližje krasne sadove, ki jih je rodila Jezusova vera ravno v prid delavskim stanovom!

Apostolska doba.

Apostoli so se v besedi in dejanju popolnoma ravnali po vzgledu svojega Učenika, ki je oznanoval evangelij ubogim in hodil po svoji domovini povsod dobrote deleč. — Sv. Jakob piše: »Kaj pomaga, če prideta brat ali sestra naga k tebi in potrebujeta vsakidanjega živeža, pa jima reče kdo: Pojdita v miru, ogrejta in nasitita se, pa jima ne da, kar je potrebno telesu? To ni nič, odgovarja apostol, saj s tem bližnjemu nič ne pomagaš.« Zato pa napoveduje sv. Jakob brezsrčnim bogatim kazni: »**Vaše zlato in srebro je zarjavelo in njuna rja bo v pričevanje zoper vas in bo požrla vaše meso kakor ogenj.** Nabrali ste si zaklad jeze za poslednje dni... **glej do neba kriči pritrgovanje plačila delavcem.**« (Sv. pismo.)

Delavci! Ako nam krščanstvo samo tako tolmači ljubezen do bližnjega, da pod grehom in večno kaznijo brani pritrgovati delavcu na njegovi plači ter zahteva zanj pošteno plačilo, kako se opraviči potem oni delavec, ki se po brezvestnih agitatorjih preslepljen odtuja krščanski veri?

O Jezusu poroča sv. pismo, da je začel delati in učiti. Isto velja o apostolih. Trudili so se, da bi božje nauke v človeški družbi tudi praktično udeležili. — Že na prvem cerkvenem shodu v Jeruzalemu je prvak apostolov, Sv. Peter, priporočal mladi Cerkvi posebno skrb za uboge. In ker niso mogli apostoli sami za vse skrbeti, so izvolili izmed učencev sedem mož, dijakonov, katerim so poverili v prvi vrsti skrb za uboge. Kako so dijakoni izpolnjevali to nalogo, nam kaj lepo priča ljubka dogodba iz življenja sv. Lavrencija, dijakona in mučenca. Ko so ga zatožili, da je kristjan in da ima v oskrbi cerkveno premoženje, je z veseljem priznal, da je učenec Kristusov. Ko ga pa vprašajo, kje so cerkveni zakladi, jim jih Lavrencij rad pokaže. In kakšni so bili ti zakladi? **Brezposelni delavci, hromi...** z eno besedo ubogi, katere je pripeljal pred sodišče rekoč: Tu so moji zakladi.«

Prva stoletja krščanstva. Sužnji.

Kristus je našel delavske ljudi v strašnem uboštvu. Gospodovali so tudi takrat na svetu bogatini in kapitalisti, ki so se jim morale pokoriti neštete množice siromakov. Velika velika večina teh siromakov so bili sužnji-delavci. Imeli niso ničesar svojega, **še svoje volje ne**. Suženj paganskemu bogatinu ni veljal za človeka ali za csebo, ampak za blago, katero je kupil gospodar na trgu kakor druge svoje potrebščine. Kadar se mu je prav zdelo, smel je to blago zopet prodati. Stanje sužnjeva je bilo zato naravnost obupno, ker je celo z a k o n določeval vrednost sužnjeva. Po postavi je bil suženj **»manj vreden kot nič.«** — Dr. J. Pavlica: Socialno vprašanje — 85 do 87.)

Poleg sužnjeva pa je bilo še mnogo drugih siromakov-delavcev. Ti so bili sicer prosti rimski državljani, niso pa sami ničesar posedovali. Tudi njihovo stanje je bilo skrajno žalostno. Zasluzek majhen, ker jih gospodarji niso hoteli bolje plačevati, dokler so imeli dovolj sužnjeva.

Umevno je torej, da si delavsko ljudstvo v takih razmerah nikar ni moglo opomoči in tudij vsak nasilen poskus je bil potlačen večinoma že v kali.

Upoštevajmo dalje okoliščino, da je gospoda telesno delo naravnost zaničevala in ji je veljalo delo žuljavih rok za **umazano in nečastno** ter **delavci sami za brezčastne**. Tudi ni poznal suženj-pagan Boga, očeta ljubezni in usmiljenja, ki bo v večnosti otiral solzo reveževo. Nepoznan pri Bogu in zaničevan pri ljudeh je moral naravnost obupati.

Božjemu Srcu Jezusovemu se je zato ta delavska množica smilila. Govoril ji je svoje evangeljske nauke in poslal je delavcev v bogato žetev nesrečnih siromakov.

Poglavja Jezusovega nauka pa so: **Vsi ljudje so en rod, vsi imajo enega Očeta v nebesih; vsi izhajajo iz enega pradedu Adama; vsi so odrešeni s krvjo edinorojenega Sina božjega. Zato smo vsi — sužnji in svobodni, ubogi in bogati, rešeni ljudje in bratje med seboj. Tudi najrevnejši človek je cel človek. Ker smo si pa vsi ljudje bratje, se moramo tudi po bratsko čislati in spoštovati; moramo biti eden do drugega pravični. Datj moramo vsakemu, kar mu gre. Še več! Svojega bližnjega moramo ljubiti kakor same sebe. Zato bodi prokleta vsa lakomnost in sebičnost, ki dela bližnjemu krivico in ga pripravlja ob pošten zaluzek!** (Dr. J. Pavlica: Socialno vprašanje — 87 — 90).

Vprašam: Ali je po teh naukih sploh mogoča krivica, zatiranje in izkoriščanje delavcev? Ni mogoče! Zato vidimo, kako izginja v rimskem cesarstvu suženjstvo in siromaščina delavskega stanu, čim zvešče se je človeštvo oprijemalo teh vzvišenih naukov. Kristjani so se iz ljubezni do bližnjega celo sami podajali v sužnost, da so mogli druge rešiti sužnosti. **H e r m e s**, rimski prefekt, je na dan svojega krsta oprostil 12.000 sužnjeva. Enako ljubav je izkazal **Hromacij** svojim 14.000 sužnjem, katere je vrhutega še bogato obdaroval. (Pamet in vera I.—40)

Tolika je bila moč Kritisovega nauka. More li biti potemtakem delavec nasproten Kristusu in Njegovemu nauku? O Jezusu veljajo psalmistove besede: **»Pošlij svojega Duha in prenovil bo obličje zemlje!«** (Ps. 103, 30.) Zato je popolnoma upravičeno rekel cesar Napoleon nekemu vojaku, ki mu je izjavil, da ne ve ničesar o Jezusu: **»Reven je, kdor ne pozna Jezusa!«** Da! Reven in zaslepljen ali pa zloben.

MARSIKOMU:

Kaj bi žalostno gledal
svoj uvel obraz!
Vrzi proč ogledalo:
z delom dvigni svoj »jaz«!

J.

Mladenka bodi spodobna in uljudna.

Draga mladenka!

Koliko dogodkov si doživela med vojno, koliko bridkih spominov se je nagromadilo v tvojem srcu! Ti spomini se obujajo sedaj drug za drugim, tako živi, kakor da so od včeraj, od danes. Nazaj ni morda ne očeta, ne brata; barake so vzele življenje materi, sestri; porušen je ljubljani dom, porušena je gredica poleg nje, v kateri si z nežno ljubeznijo gojila duhteče rožice. Morda se je vojna furija zaganjala celo v paradiz tvojega deviškega srca. Blagor ti, mladenka, ako si junško odbila vse napade na vrata svojega srca. Poleg tisočev grenkih spominov na strahote vojske, te bo celo življenje, prav do grôba, spremljal morda edini, pa tem veselejši spomin: Vojska mi je vse vzela, ni mi pa vzela dekliškega poštenja.

Sedaj si zopet doma. Vse se ureja: dom, polje, vinogradi travniki. Tudi gredica z nageljni in vrtnicami bo zopet prišla do veljave. Upaj! Po bridkih dnevih bodo nastopili lepši časi.

Pri vsem trudapolnem delu pa ne pozabi sama nase. Pomni, draga mladenka, da je bila v zadnjih letih tvoja vzgoja jako pomankljiva. Pomankljiva je bila vzgoja uma, volje, srca. Pomni, da si živela med slabimi zgledi, da si nehote, nevede, stopila na pota, po katerih ne sme hoditi vzorna slovenska mladenka. Sedaj je čas, da popraviš, kar je bilo pomankljivega, da se otreseš vsega, kar je na tvojo vzgojo pogubonosno vplivalo. Po končanem trudapolnem delu, ob urah zaslužene počitka vzemi v roko »Mladiko«, pazljivo jo čitaj, resno preudari, kar bereš. »Mladika« bodi tvoja skrbna učiteljica in vzgojiteljica.

Dovoli, draga mladenka, da danes nekoliko pokramljam s teboj.

V čem se kaže dekliška spodobnost?

Ves čas vojske me je najbolj bolelo, da so dekleta tako rade pozabile na dekliško spodobnost. Razumeš, kaj hočem reči. Večkrat si slišala: »To se spodobi, to se ne spodobi, to se zlasti za deklet ne spodobi.« In koliko je bilo v vojni, kar se ni spodobilo za dekleta! Koliko nespodob-

nosti iz vojne se med žensko mladino še sedaj šopiri in pase! Koliko tisočev in stotisočev tujih mož in fantov je bilo med vami za časa vojne; koliko jih je še sedaj! Kaj govorijo sedaj ti možje in fantje v domačih krajih o slovenskih dekletih, ki so bile nekdanj vzor dekliške spodobnosti. — Hvala Bogu, ne o vseh, tudi o večini ne, vendar so ona maloštevilna nespodobna dekleta marsikateremu kraju vzela dober sloves.

Spodobnosti ne smemo pogrešati pri nobeni mladenki. Dekle se mora vesti spodobno. Spodobnost je tista čednost, ki vodi deklet, da z lepim zunanjim življenjem dopade Bogu, bližnjemu pa napravi čednost prikupljivo, da mu dopade in jo pošnema. Spodobnost zahteva dostojno zadržanje telesa, čuječnost nad peterimi čuti in lepo urejeno zunanje obnašanje. — Spodobnost ureja zunanje življenje v duhu Kristusovem in se ogiblje napak, ki bližnjega žalijo in odbijajo, predvsem lahkomiselnosti, razposajenosti in napulu. Spodobnost obrača posebno **skrb na obleko**. Kako fini čut za spodobnost v obleki so imeli naši predniki. Ta fini čut se razodeva v lepih dostojnih in trpežnih narodnih nošah in vezeninah. Moderna lažikultura je narodne noše zavrгла in jih nadomestila z raznimi ničvrednimi capami in cunjami židovskega izvora. Lažikultura je zatrla domačo industrijo, zavrгла kolovrat med staro šaro, vzela dekletom veselje do vezenin lastnega izdelka. Poznavalci razmer trdijo, da se je z odpravo narodne noše začela odpravljati tudi tista nežna dekliška spodobnost, ki jih dela tako lepe in prikupljive.

Spodobnost obrača dalje skrb **na pogled na telesne kretnje, hojo in govorjenje**. Da, spodobnost si posebno prizadeva prav rabiti jezik. V tem oziru imaš v sv. pismu najlepša navodila, kako boš rabila dar govora, da ostaneš spodobna. Naj ti navedem nekaj zlatih zrn iz sv.pisma: »Norci imajo v ustih svoje srce; modri pa imajo svoja usta v srcu« (Sir. 21, 29). Modri človek molči do časa, nesramnež in nespametnik pa ne gledata na čas« (Sir. 20, 7) »Abotnik povzdiguje svoj glas v krohotu, modri mož pa se komaj tiho smeje.« Spodobnost v govorjenju se mla-

denki posebno poda. Iz njenih ust ni nikdar slišati **kletvine, umazane besede**. Pa tudi v dovoljenem govorjenju pozna pravo mejo. Mladost ima rada srce na jeziku, rada površno sodi, rada ugovarja, vsako stvar hoče bolje vedeti. To je nekako duh časa. Tisti skriti hudiček napuha sili vedno in vedno na dan; spodobno dekletu ga vedno podi nazaj, ga kroti in brzda, dokler ga ne zmaga. Nespodobno dekletu se mu rada vda, vedno hoče govoriti, tudi o rečeh, ki jih ne razume, vsakemu **sega v besedo** in mu ne pusti govoriti. Jezicek ji teče, kakor klepetec v mlinu, to pa jo dela neprikupno, včasih naravnost odurno.

Spodobnost — znak plemenite duše.

Spodobnost je znamenje lepe, plemenite, dobro vzgojene duše. Spodobnost priča, da si dobra mladenka. Čednost smem primerjati dragocenemu kamnu, spodobnost je pa njega lepi okvir. Kdor ima krepostno, čednostno srce, njemu se spodobnost razodeva sama od sebe. Spodobnost je odsvit tega, kar se vrši v svetišču dekliškega srca. Strah božji dela red v notranjosti tvojega srca, strah božji ureja tvoje misli, želje nagnenja; spodobnost pa urejuje tvoje zunanje dejanje, da so v skladnosti z božjo voljo. Neki pisatelj po pravici trdi: Spodobnost je kras vsake čednosti, priča nedolžnosti, znamenje čistega srca, šiba vzgoji, **lepota duše**, varuhinja dobrega glasu, spremljevalka čistosti in spričevalo splošne svetosti. Spodobnost te takorekoč drži vedno na vajetih; navaja te, da se vedno zavedaš božje pričujočnosti, da hodiš vpričo Boga, da se z nekim svetim spoštovanjem obnašaš dostojno tudi sama do sebe. Misel: Bog me vidi — te navdaja s svetim strahom, da si spodobna tudi takrat, ko si sama. Pomanjkanje prave spodobnosti je zavedlo že marsikatero mladenko do velikih, grdih dejanj. Vse one nesrečne žrtve, ki so po mestih, prodajajo za denar svoje poštenje in življenje, izvira od tod, ker se niso vadile v mladih letih v spodobnosti ali se niso v njej dovolj utr-dile!

Sovražniki spodobnosti.

Vsaka čednost ima svoje sovražnike, tudi čednost spodobnosti ni brez njih. Sovražniki so: **slaba tovaršija**, brezplod-

ne, **škodljive zabave**, in ne v najzadnji vrsti **plesišča**. Mladenka, ki ljubi samo sebe, ki se zaveda svojega dostojanstva, se ogiblje teh sovražnikov. Ako slučajno ali po potrebi zajde v tako družbo, ve kaj je njena dolžnost. Dolžna je ohraniti spodobnost, ima pa tudi pravico terjati od vsakega, da se do nje spodobno obnaša. Nespodobni mladeniči, ki zahajajo v družbo poštenih deklet, naj se zavedajo, da jim z **umazanim kvantanjem, z dvoumnimi šalami**, ki očitno merijo na nečedne namene, tlačijo srčni mir. Spodobna mladenka, kaj tacega nikdar rada ne poslušata ter **usiljive mladeniče odločno zavrača**. Vsakemu človeku najdražja stvar na svetu je mati; ako morda mati počiva že v grobu, mu je njen grob najdražji prostorček na svetu. Ona mu je dala življenje, dala mu je vse. S svetim spoštovanjem se spominja nanjo, spominja se njene ljubezni, njenih skrbi, njenih solz. Mladič naj se učijo spoštovati v dekletu bodočo mater, katere se bodo njeni otroci z veseljem spominjali. Zato bodi obnašanje mladeničev do tebe, draga mladenka, spoštljivo, kavalirsko, viteško. Ti jim ne bodi predmet igrace, pohotnosti, poželjivosti. To veljaj zlasti za tiste upapolne, pa nevarne dneve **pred poroko**, ko se kot nevesta pripravljáš na sv. zakon. Ne dopusti nikdar, kaj tacega, česar bi se pozneje morala sramovati pred svojimi otroci, ako bi izvedeli za tvoje življenje pred poroko.

Dekliška uljudnost in olika.

Hčerka spodobnosti, ali če hočeš sestra spodobnosti, je uljudnost. Pri tem, ko se spodobnost bolj nanaša na človeka samega, si prizadeva uljudnost, da uredi obnašanje do drugih ljudi, da jim obnašanje dopade, da jih ne odbija. Poganski pisatelj Kvintilian pravi: Uljudnost obstoji v tem, da se v občevanju varujemo vsega, kar odbija, kar je neprijetno in nepriljubno. « Kar bi torej bližnjega po pravici žalilo ali jezilo, bilo bi znamenje neuljudnosti. Ako pa se v družbi tako vedeš, da se drugi v tvoji družbi nekako prijetno počutijo, potem je tvoje vedenje uljudno.

Za uljudno obnašanje imajo takozvane »knjige olike« veliko pravil. Ne bo ti škodilo, draga mladenka, če tuintam pogledaš v knjigo olike. Vendar sloni prava uljudnost, kakoršna mora biti med kristja-

ni, na naukih sv. vere. Naštudirana uljudnost je prisiljena, ako nima svojega vira v olikanosti srca. »Uljudnost pravi učeni profesor Weiss, ni prazna beseda, ni neka zunanja prisiljenost, marveč **naravni odsev resnično plemenitega srca.**« Z uljudnim vedenjem se nekako naravno razodevajo same od sebe notranje čednosti: ponižnost, pravičnost, ljubezen do bližnjega itd. Zato se motijo dekleta, ki mislijo, da so olikane, ako se znajo izbrano le klanjati, po vseh pravilih umetnosti prijazno se nasmejljati, govoriti priložnostne fraze: klanjam se, priporočam se, bilo mi je drago, me je prav veselilo itd. Ako pri taki gospodični uljudnosti ne izvira iz čednostnega srca, potem pač ne zasluži imena uljudnega dekleta. Takim božjim stvaricam pravimo: »k o k e t a« ali kaj podobnega. Hvala Bogu, da za take vrste deklet naš jezik še nima pravih izrazov; to je znamenje, da je tako obnašanje tujega izvira.

Gotovo poznaš, draga mladenka, to ali ono »koketno gospodično«. Kot nepokvarjeno slovensko dekle je šla služiti v Trst ali v kako drugo večje mesto. Kmalu se otrese pobožnosti in drugih čednosti, ki jih je mati vcepila v njeno mlado srce. Kmalu se navadi nekaj zunanjih manir. Toda poglej njeno obnašanje, kako je prisiljeno, vsiljivo, naravnost smešno. Fine rokavice, gosposki klobuček in krilo, globoko klanjanje nikakor ne more nadomestiti tistega neprisiljenega uljudnega vedenja, ki je lastno nepokvarjenemu slovenskemu dekletu. Sloveči škof Dupanloup piše v svoji krasni vzgojni knjigi: »V kmečkih selih in na vrhovih alpskih gora, sem videl ljudi, ki so kazali večjo čestojanstvenost v nastopu in prikupljivostjo uljudnosti, nego med meščani. Preprosti kmetje so se vedli naravno in brez bojazni, ob enem pa kazali resnost in dostojnost; niso bili ne predrzni, ne boječji, temveč odkriti, dobri, postrežljivi in so izkazovali vsakemu tisto spoštovanje, ki mu gre.«

Kakor hodi vedno spodobna, tako hodi vselej tudi uljudna. Ne izpozabi se niiti takrat, ko imaš opraviti z neuljudnimi ali celo sirovimi ljudmi. Tudi tedaj, če se s kom sporečeš, ne pozabi biti uljudna. To bolj zaleže in bolj gotovo doseže namen.

Uljudnost je lepa čednost, ki se vsakemu poda. Žal, da uljudnosti včasih manj-

ka tudi tam, kjer bi je smeli najmanjše pogašati: pri bogatih, izobražencih, predstojnikih itd.

Uljudnost pa tudi rodi dragocene sadove. **Uljudno vedenje je najboljšo priporočilno pismo za mladenko ko stopa v svet.** Od prvega vtisa, ki ga napraviš na druge, je navadno veliko, ali pa tudi vse odvisno. To je najlepše priporočilo za gospodinjo, kateri se ponudiš v službo, najlepše priporočilo za modrega mladeniča, ko si zbira družico za življenje.

V domači hiši se uči uljudnosti!

Prizadevanje, da ostaneš vedno uljudna, ti bo utrdilo značaj. Z vestnim stanovskim delom se pripravljaj na svoj poklic, z bogoljubnim življenjem blažiš svoje srce. To dvoje pa rabi še nekaj tretjega, rabi uljudnosti, da se vse pokaže, na zunaj v prikupljivi obliki. Brez uljudnosti je tudi najboljši človek podoben nebrušenemu demantu, ki je sicer dragocen, vendar nima še prave lepote in veljave. Ako pa se demant zbrusi, potem se svetlo prekrasno in neizmerno pridobi na vrednosti. Kar je za demant brušenje, to je za mladenko vaja v uljudnosti. Uljudnost podeli vsemu njenemu vedenju blagodejno prikupljivost. Brez uljudnosti je lahko najboljša dekle tako črna, sitna, da je ne more nihče prenašati. Ako se pa **pobožnost družji z lepim vedenjem, potem postane na mah prikupljiva.**

Demant brusijo mesece in mesece, da mu dajo pravi sijaj. Tudi resnična uljudnost se ne pridobi v enem dnevu. — Uljudnost zahteva veliko truda, dolgotrajne vaje. Al naj ti polagam na srce, da si posebno prizadevaj biti uljudna do svojih bratov in sester, do svojih tovarišic, posebno še do starišev in predstojnikov? **V domači hiši se uči uljudnosti,** potem boš znala biti uljudna tudi zunaj hiše. Brzdaj rada svoj jezik, umej ob pravem trenutku molčati, **ne sili se v ospredje,** tvoja beseda ne bodi osorna, žaljiva, ne bahaj se s svojimi deli ali prednostmi duše in telesa, tvoj nastop ne bodi predrzen in izzivajoč, ne bodi vladoželjna, brezobzirna, bodi pa priprosta, krotka, pohlevna. Ljudem, ki si jim to dolžna, rada skaži potrebno spoštovanje, rada jih pozdravi, obišči, če spoznaš za potrebno. Kako razveseliš stariše, **če jim voščiš za god, za novo leto,** če jim pišeš, ako si na tujem. Ako se dekle leta in leta ne spomni svo-

jih staršev, ni prav, da ne rečem več. — Uljudna mladenka pozabi celo sama nase, ako se ji nudi prilika, da bližnjemu stori uslugo.

Proč z nadomestki.

Predaleč bi me zavedlo, ako bi ti hotel to zadevo še dalje opisovati in priporočati. Draga mladenka, bodi spodobna, bodi uljudna! Bodi iz srca spodobna, iz srca uljudna. Boj pa se laži-spodobnosti in laži-uljudnosti. Med vojno je nanese, da smo za najrazličnejše potrebščine dobivali takozvane nadomestke, surogate. Nekatera dekleta so dobila nadomestke celo za spodobnost in uljudnost. Ta hoče z nališpano obleko prikriti pomanjkanje notranje, srčne lepote; ona si devlje v lase razne dišave ter hoče z njimi nadomestiti prijetni vonj krščanskih čednosti; tretja si barva obraz z različnimi

barvili in pomadami, kakor da bi hotela prikriti od raznih strasti popačeno telesno lepoto. In tako dalje; teh stvari je legijon. Proč z nadomestki!

Ako se vije cesta mimo prepada, ki je nevaren za ljudi in živino, tedaj napravijo ob prepadu obcestni plot, ki naj varuje ljudi pred nesrečci. Kar je cestna ograja za popotnika in voznika, to je spodobnost in uljudnost za mladenko, da jo obvaruje na pravi poti.

Najlepši zgled spodobnosti in uljudnosti imamo v brezmadežni Devici. Kaka spodobnost se kaže iz njenih besed, ki jih je govörila nadangelu Gabrijelu. Kolika uljudnost, ko se Marija poda na daljno pot obiskat sorodnico Elizabeto, da ji je v potrebi na pomoč!

Mladenka! Naprej za Marijo po poti spodobnosti in uljudnosti, po poti do časne in večne sreče!

OJ RADOSTI!

Širna ravnina,
solnca milna,

sinje goré,
bele meglé,

ravna stezica,
sveža vodica,

njlva živi
vrtec duhti,

hribčki zeleni
ptički zbudjeni:

radost srca
hvali Boga.

J.

Rojaki, vaša oporoka.

„Bratje in sestre moje! Slovenec bom Slovencem nove besede govoril iz ljubezni materine v slovenskem jeziku, katerega je tud dal Sv. Duh govoriti apostolom“
Slomšek 1. 1838.

Ves svet je velik tempel božji. Od solnčnega vzhoda do zahoda se poje Bogu čast in hvala, in vsaka stvar časti Vsemogočnega sveto ime. Slavček v zelenem grmu, ki po noči milo žvrgoli; orel na planinah, ki leta visoko pod nebom in se oglašá po hribih in dolinah s svojim mogočnim krohotom; — mali pastirček, ki

* grokanjem.

piska na svojo piščalko, in grozoviti lev v puščavi, ki strahovito rjove; — mili glas zvonov in orgelj, sladko petje v sveti luši božji, pa tudi bobneči grom, pred katerim se trese zemlja in maje nebo; — tudi mali črvič, dasi ga ne slišimo, kakor tudi drobni muren slavi v svojem jeziku stvarnika: — najlepše pa človek, katere mu je dal stvarnik dar govora, da bi mu

pel ž njim čast in hvalo. — Lepo je slišati glas zvonov, še lepše orgelj ubrano donenje: **najlepši pa je človeški glas, s katerim poje in govori, žaluje in se veseli.** Beseda, ki jo je dal človeku vsemogočni stvarnik, je najmenitnejši in največji dar dobrotljivosti božje. **Brez besede ali govora bila bi zemlja žalostna puščava, in vsaka človeška družina le tiho, dolgočasno zbirališče mutastih divjakov.** Nikdar ne moremo dovolj zahvaliti Boga, da nam je dal prelepi dar jezika.

V začetku je bil samo en jezik, kakor en Bog in Oče vseh; kadar so se pa ljudje razmnožili po svetu, pa se tudi pokvarili in pohujšali, zmedel jim je Bog pri zidanju babilonskega stolpa jezik in tako povzročil, da so začeli govoriti razne jezike. **In vse te jezike je posvetil Sv. Duh,** da bi se po njih oznanjeval božji nauk in pela Bogu spodobna hvala, da bi spoznali vsi narodi, da je Jezus Kristus velečestni Sin nebeškega Očeta. »Nagloma je nastal z neba šum kakor prihajajočega silnega vetra in je napolnil vsa hiša, kjer so sedeli. In prikazali so se jim razdeljeni jeziki, kakor plameni, in obstali na slehernem po eden. In napolnjeni so bili vsi s Sv. Duhom in so začeli govoriti v mnogoterih jezikih, kakor jim je dal govoriti Sv. Duh. Tudi na druge vernike se je razlil Sv. Duh, da so govorili razne vrste jezikov in visoko častili Boga.« Ap. dej. 2.

Bi-li bilo boljše, ako bi vsi ljudje govorili samo en jezik?

Nikakor ne! Žalostno bi bilo orgeli petje, ako bi enako pele vse piščalke; dolgočasna bi bila glasba, ako bi ne bilo različnih godal; — žalosten in dolgočasen bi bil tudi svet, če bi govorili vsi ljudje en jezik. Bogu bi bilo prav tako lahko dati vsem ljudem en jezik, kakor dati apostolom, da so govorili v vseh jezikih; toda božja previdnost in modrost ni storila tega. **Zato je Sv. Duh na binkoštno nedeljo posvetil ves jezik, da ceni s hvaležnim srcem vsak svoj jezik, v katerem govori in daie Bogu zanj sposobno čast in hvalo.**

Dvanajst ubogih ribičev je izvedil vsemogočni Bog, da bi izpreobrnil in zveličali ves svet; in preden jih je razposlal širom sveta, ni jim dal posvetnega bogastva in pozemeljske oblasti, temveč Sv. Duh jim je prinesel na binkoštni praznik dva najpotrebnejša nebeška darova: nebeško modrost božjega nauka in poseben

dar, da so govorili vse jezike na svetu. Sv. Peter je odšel nato proti zapadu ter je oznanjeval sv. evangelij Latincem; sv. Jakob je šel v Judejo in proti vzhodu; sv. Janez je nesel med Grke veselo oznanilo o božjem kraljestvu; sv. Andrej pa je odpotoval v polnočne kraje in je Slovanom, našim davnim sorodnikom, kakor pravijo, prvi oznanjeval Jezusov nauk v staroslovenskem jeziku.

Ko so apostoli kri prelili za sveto vero in šli za svojim Gospodom Jezusom v večno življenje, prišli so drugi apostolski možje v naše kraje sveto vero Jezusovo razširjat in utrjevati. Med njimi je bil na Koroškem sv. Modest, prvi škof gosposvetki; pri nas pa sv. Mohor in Fortunat. Med panonskimi Slovenci, Čeli in Moravani sta širila vero in oniko ob enem solunska brata sv. Ciril in Metod.

Predragi! Kar so očetje dobrega prejeli od svojih starih, morajo zapustiti svojim sinovom; in kar so se matere hvalevrednega naučile od svojih mater, morajo zapustiti svojim hčeram. **Materni jezik, pa je najdražja dota, ki smo jo dobili od svojih prednikov; skrbno smo ga dolžni negovati in lepšati ter ga zapustiti svojim mlajšim.** Človeški jezik je talent, katerega nam je izročil Gospod nebes in zemlje, da bi ž njim kupčevali ter si veliko vspaha pridobili. **Kdor svoj materni slovenski jezik pozabi, malopridno zakoplje svoj talent. Bog bo enkrat terjal račun, in vsi zaničevalci in izdajalci svojega materinega jezika bodo pahnjeni v vnanjo temo.**

Usmiljeni Bog, vsemogočni stvarnik, je dal človeku dušo in telo. Telo potrebuje spodobnega oblačila, duša pa zgovornega jezika. Kar je telesu oblačilo, to je duši jezik in beseda. Pameten človek skrbi, da je stanu primerno in snažno oblečen; prav tako si tudi dober rodoljub prizadeva, da svoj materini jezik čisto, lepo in pravilno govori in mu s tem čast in spoštovanje pridobiva tudi pri tujcih. — Rojen Slovenec, ki skrni svoj jezik s tujimi besedami ali ga celo zataji, je podoben pogreti jedi, ki nikomur ne dopade in ne tekne; tak človek pozabi svojega rodu žlahtne lastnosti, se privadi tujih slabosti in je kakor preoblečen vran od vseh zaničevan.

Zatorej o ljubi, lepi in pošteni slovenski jezik, v katerem sem prvič klical svojo ljubezljivo mater in dobrega očeta, v katerem me je mati učila Boga spoznavati, v

katerem sem prvokrat svojega stvarnika častil: — tebe hočem kot najdražji spomin svojih rajnih starišev spoštovati in ohraniti, za tvojo čast in lepoto, kolikor premorem, skrbeti, — v slovenskem jeziku Boga do svoje poslednje ure najrajše hvaliti, — v slovenskem jeziku svoje ljube brate in sestre najrajše učiti, in želim, kakor hvaležni sin svoje ljube matere, da kakor je moja prva beseda slovenska bila, naj tudi moja poslednja beseda slovenska bo!

I. K. Po Slomšku, Drobtnice l. 1849.

(To mnenje ima svojo podlago v izjavah Origena in Evzebija, ki pravita, da je sv. Andrej delal v Scitiji. Po Herodotu se je Scitija raztezala čez Besarabijo do Moldove in Valahije do Azonskega morja in Deha. Kako ljudstvo pa je takrat tu bivalo, ni še dognano. Ruska legenda (Strahl, Gesch. der russ. Kirche I. 37) smatra, da so ondodni prebivalci bili Slovani. — Op. ured.)

Ruski kmet in komunizem.

(Nadaljevanje.)

Ivan Rejec.

Italijanski socialisti — in ž njimi vred socialisti zasedenega ozemlja — so se pridružili tretji internacionali, to je: sprejeli so za svoje tiste cilje, ki jih je dosegel boljševizem na Ruskem, in k ciljem hočejo po istih poteh, po katerih hodijo njih ruski vzorniki. Stranka je v Italiji že najmočnejša, ter ima na državo in vso družbo velik vpliv, kateri bo še narastel. Zato je naravno, da se vsi napeto oziramo na Rusijo, kjer se v ognju življenja preizkušajo ideje in načrti, ki so doslej bili shranjeni le po socialističnih knjigah in časopisih.

Socializem (v smislu komunizma) nam že celo stoletje zatrjuje, da bo prinesel človeški družbi srečo, kakršna v posedanju družabnem redu ni mogoča. In sicer po socialističnem nauku sreča doslej zato ni mogoča, ker jo ovira zasebna last. Zato proč s zasebno lastjo, a na njeno mesto postavimo skupno last, tako da bo edina lastnica vseh pridobitnih sredstev le država. Država imej vso zemljo, vse tovarne, vsa prometna sredstva, država imej monopol trgovine, državna last naj bo tudi človeška delavna moč! Država porazdeluj delo; ona organiziraj produkcijo in razdeluj produkte! Upanje, katero stavijo socialisti na ta ideal, je velikansko. To upanje je prava vera, ob kateri socialisti žive: »Proletarci nimajo ničesar izgubiti, kot le svoje verige. Dobé pa lahko svet.« Tako Marx in Engels l. 1847 v »komunističnem manifestu.« Socialistični učitelj današnjih dni Kautsky pa trdi: »Nikakor ni fantastično, če vzamemo, da je takoj mogoče plače podvojiti, a delovni čas na polovico sedanjega znižati.«¹⁾

¹⁾ Kautsky, Die soziale Revolution II. (Am Tage nach der soz. Revolution.) 41 — Berlin 1903.

Drugje zopet: »Zmagoviti proletariat ... vsem zatranim in izkoriščenim ... lahko pripravi ogromno izboljšanje.«²⁾ Tudi »Delo«, socialistično glasilo naše dežele, pripisuje socializmu, da bo odpravil revščino in pomanjkanje. Socializem hoče rešiti ljudstvo bede in ponižanja, katero mu naklada pomanjkanje ... Če je idealno, praviti revežu ponošene čevlje, mora biti milijonkrat bolj idealno, odpraviti revščino in odpreti vsem ljudem pot do dobrih čevljev.³⁾

Socialistična država bo prinesla človeštvu zaželjeno srečo: to zaupanje je socializmu tako bistveno, da nanje stavi vso svojo upravičenost. Zanašaloč se na to upanje, si lasti socializem tudi pravico, obstoječi red s krvavo revolucijo razdreti in na teh razvalinah svojo državo postaviti. Tako prinaša »Delo« v št. 4. ruskega boljševiškega voditelja Zinovieva članek: Parlament in revolucija. Tu je čitati: »Oblika proletarske diktature je sovjet ... Le izdajalci delavstva se morejo lagati delavstvu in ga polniti z upom, da bo mogoče priti do cilja mirnim potom s socialnimi reformami ... Poleg vsega pa želimo povedati še tole: Prava rešitev vsega vprašanja bo dozorela vsekakor izven parlamenta, na ulicah.«⁴⁾ Danes je več nego jasno, da so stavke in upori edine uspešne metode končnega boja mej delom in kapitalom.

Ko hočejo socialisti tako drago vkupiti obetano srečo, imamo pač ljudski prijatelji dolžnost in pravico, bliže pogledati, kako se je ta kupčija tam

²⁾ Kautsky, Der Weg zur Macht 101 — Berlin 1909.

³⁾ Delo, 1920 št. 4. Socializem in idealizem.

⁴⁾ Debelo tiskano v »Delu«.

obnesla, od koder tudi socialisti zajemajo svoje vzore: na Ruskem.

V boljševiškem duhu pisano časopisje ima iz Ruske silno mnogo agitatoričnega in programnega gradiva, tudi ne manjka opisov ob ustroju boljševiške države. Tam beremo govore Lenina in Trockega, programne spise Buharina in Zinovjeva, natančne sklepe sovjetskih kongresov itd. A nasproti obilici pristno ruskega gradiva te vrste je v istem časopisju presenetljivo pomanjkanje pozitivnih podatkov o uspehih boljševiške države na socialnem, kulturnem in gospodarskem polju. Književnost, ki ni boljševiška, nudi v tem oziru precej podatkov, ki vobče kažejo žalostno sliko propasti ruskega naroda na vseh teh poljih. Boljševiki ne podajajo nasproti temu statično podprte drugačne slike, marveč se omejujejo na splošno hvatlo ruskih razmer, ali pa dopovedujejo, da o Ruski nihče pravega ne ve. »Vsa Ruska je danes skrivnost bolj ko kdaj.«

Če bi tudi to poslednje bilo resnično, bi razsoden človek tako-le sklepal: Ne hitmo brezmišelnost posnemati ruskega primera, dokler ga ne moremo vsestransko in temeljito proučiti, ali celo dokler ta primer sam ne dozori. Zakaj tu ne gre za nedolžen poskus brez usodnih posledic, kakor jih delajo z novim načinom obdelovanja na malem gospodarstvu, ali pa zdravnik ali tudi živinorejci na nekaterih živalih. Tu gre za usodo celega naroda, za kulturo, ki kateri je prispeval rod za rodom skozi tisoč let.

A boljševiška agitacija nima nobene pomsleka. Sé samozavestno dogmatično gotovostjo se vnema za ruske cilje in ruske poti s tako silovitjo in naravnost nasilno agitacijo, kakršne dozdaj nobena stranka ni rabila. Neredko je srečati v boljševiškem časopisju izreke, ki kratkomalet zamejajo vse dosedanje delo religije in vede, vse socialne in gospodarske dosedanje tvorbe. Vse to je delo buržuazije, torej za nič. Vsa modrost in dobrota začenja šele v družbi, stoječi pod diktaturo proletariata. — Tudi ni najti v boljševiškem slovestvu resnega kritičnega študija v tej smeri, da bi skušali razločiti, kaj in koliko novih nauk in načrtov bi bilo primernih za naše razmere, ki pač niso povsem ruske ne po zemlji ne po ljudstvu, ne po veri ne po kulturi, ne po političnem in socialnem, ne po gospodarskem redu. — Nič kritike, ali pa čisto brezpomembna; vse sama dogmatična silovita agitacija!

Za osvetljenje, kako nestrpen je boljševizem nasproti drugačnemu mnenju, naj najde tukaj mesto opazka o njegovem razmerju do socialnih demokratov, ki se drže načel druge internacionale: »Odpreti oči vsem delavcem, pokazati jim izdajalsko delo social-šovinistov, napraviti — z orožjem v roki — to profirevolucionarno stranko

neškodljivo, — to je ena izmed najvažnejših nalog proletarske internacionale revolucije.« (Prim. »Delo« št. 3, str. 1.)

Pri nas so to še agitacijske besede, za katere teče tiskarsko črnilo. A v Rusiji, kjer imajo boljševiki diktaturo v roki, se zdi, da teče kri delavcev-bratov. Tako poročajo važne social-demokratske ruske priče. Tu navedem dve. H. Burcev, stari ruski revolucionar, piše: »Boljševiki so glede zadev drugih stranek popolnoma nenravni ljudje: ... oni — ljudje brez srca — zanje ne eksistira tuje gorje... Bilil so proti jetnišnicam, toda postali so strastni ljubitelji ječ in najokrutnejši ječarji. Začeli so na stotine ljudi metati v svoje ječe, brez sodbe in preiskave... Skoro vsaka njihova odredba končuje z grožnjo smrtne kazni. Rusijo so pokrili z mrtveci.«¹⁾ Drug ruski social-demokrat, Khariton H a v i h v i l y, poroča: »Zadnji čas streljajo boljševiki nevšečne jim socialiste in poštene demokrate kar na stotine in tisoče, in sicer brez komedije revolucionarnega sodišča.«²⁾ — Leninu samemu se zdi čisto naravna posledica, da z diktaturo proletariata ne more obstati nobena svoboda za neproletarske sloje — za grajane. Za te neha svoboda tiska, svoboda besede, svoboda združevanja, svoboda osebe³⁾. Enako uči veljavni boljševik N. B u h a r i n v svojem spisu: Program komunistov.⁴⁾ — Očitno torej gre v boljševiškem vprašanju ne samo za gospodarske izpremembe, ampak tudi za svetinjajo človeške svobode. Vso to svobodo je krščanska družba izvajala izza paganskih časov sem z velikanskimi žrtvami in naporji. Res, da ideal še ni dosežen — najmanj na gospodarskem polju. A pridobitve dosedanje krščanske kulture — četudi v boju s človeško slabostjo in hudobijo še niso uspele do popolnosti — so vendar tako dragocene, da jih nikakor nismo voljni brez odpora žrtvovati novemu paganstvu. Zakaj tak zator svobode, kakor je gori označen, bi bil obnovljeno pagansko suženstvo.

Ti splošni premisleki me nagibajo, da skušam nepristransko oceniti poročila o učinkih boljševizma zlasti na kmetiški stan. Vodi me zgolj želja, da bi se približal spoznanju resnice in pa da bi razbral, katere strani ruskega boljševizma so bile vir propasti za Rusijo in bi bile v še večji meri za nas; a želim končno pokazati, da so v tem gospodarskem in socialnem programu tudi zdrave, od-

¹⁾ H. Burcev, Gorje vam boljševiki! Iz francoščine. Ljubljana 1919, str. 10, 11.

²⁾ Khariton Chavichwily, Offener Brief an den Genossen Jean Longuet. Bern 1919.

³⁾ Lenin, Teze o socialistični revoluciji in nalogah proletariata... v Rusiji.

⁴⁾ Bucharin, Program der Kommunisten. — Bern 1918.

lično krščanske prvine, ki bodo vsekakor — če se modro uporabijo — družbi v zdravilo zoper razjedajoče delo liberalizma.

Gospodarska propast na Ruskem.

Ruski profesor Boris Nolde tako-le opisuje učinke boljševiškega družabnega reda na rusko kmetiško gospodarstvo: »V vsaki drugi deželi bi bilo nemogoče, dve leti uporabljati boljševiško gospodarstvo: katastrofa bi sledila že po par mesecih.« (Zdi se, da primer Ogrske profesorjevo mnenje potrjuje.) »Da je pri nas (na Ruskem) tak skrajno marksističen eksperiment mogoč, pride odtod, ker je naš gospodarski razvoj še zelo zaostal. Rusija je poljedelska država, kjer delavski sloj ni še pretrgal vezi s seljaštvom. To pa lože pronaša gospodarsko razsulo, in sicer tem lože, ker je poljedelstvo ruskega kmeta še zelo malo napredno. Kmet ima svoj kruh, svoje mleko, svoj živež in more, če se omejuje, zelo dolgo pogrešati industrijskih izdelkov. Njegova odporna sila je brezdvomno večja kot pa meščanova, delavčeva, uradnikova ali pa človeka svobodnega poklica.

Le kmet severne Rusije, ki pridelava premalo žita, nikakor ne more živeti vsled socialne dezorganizacije, katero je prinesel boljševizem. Zato se viši iz teh pokrajin splošna selitev. Novgorodski ali tverski seljak zapre svojo hišo, vzame denar, ki ga je pritrnil med vojsko, in odide z vso družino v kako južno gubernijo, kjer je več kruha.

Gospodarska moč, s katero ruski kmet pronaša splošno ekonomično razsulo, je posledica ruskega kmetiškega gospodarjenja, ki je še čisto preprosto. Odtod se tudi razume, da more dežela živeti.«

Hujše ko deželi se godi mestom. Slika Borisa Noldeta je naravnost pretresljiva. »Boljševizem je ustvaril v Rusiji stanje, ki povsod gospoduje in zoper katero ni pomoči, dokler bo vladal boljševizem. To stanje je — l a k o t a. Delo je dezorganizirano, prideluje se malo, prometna sredstva so uničena: vse to je prispevalo, da je nastala taka neznozna beda, ki se je že tolikrat opisovala. Svetovna vojska je rodila toliko gorja, da povest o daljni deželi, kjer tisoči ljudi lakote umirajo, ne napravi vtiska na bravce, ki so opisov bede naveličani ali pa jim ne verjamejo. A tisti, ki so pod boljševizmom živeli, ne bodo nikdar pozabili podobe tistih mest, kjer se neprestano srečuje smrt v ogabni obliki lakote, kjer nihče nikoli o čem drugem ne govori, kot le kako dobiti živeža, kjer je vse duševno življenje uničeno od gole skrbi, kako se ubraniti smrti za lakoto.

¹⁾ Revue des deux Mondes. 15. Nov. 1919, 305 ss.

Kadar se govori o tem: umreti ali ne umreti za lakoto — je treba v sovjetski Rusiji umeti izraz tesno v pravem pomenu besede, ali pa vprašati zdravnike v bolnišnicah, da dajo o tem točno razlago. Že večkrat je bil govor o tem, naj bi se odposlale v Rusijo mednarodne komisije v svrhu preiskave. Jaz jim svetujem, naj se pred vsem obrnejo k zdravnikom, da jim razložijo položaj. Ti so, ki lahko narišejo podobo bede, ki vlada povsod.«¹⁾

Pa boste morda ugovarjali, češ, Nolde je vseučiliški profesor, član višjega sloja, zato ni nepristranska pričča. Naj pa spregovori nemški socialist K. Rysto, oseben prijatelj boljševiških voditeljev. Ti sami so ga povabili, naj si ogleda rusko-boljševiško družbo in gospodarstvo na licu mesta. Sel je, a ko se je vrnil, ni nič dobrega sporočil.²⁾ »Prejšnji srečniki — pravi — so pahneni v propast, a nesrečniki niso nič srečnejši postali. — Brezupnost je značilna poteza ruske zemlje, v vsem javnem življenju diha praznina, zija praznina, vlada fatalizem, kakor ga more skovati le korobač nasilne diktature.... Ako hoče kdo izkusiti, kaj se pravi diktatura, kako človeka ponižuje, ko mu silo dela, kako zavira vso produktivnost in stvarjajočo voljo v človeški družbi ali jo celo ubija, kako vzbuja le zle instinkte, kako vzreja brutalne ljudi in prilizovavce, svobodne in ponosne pa na stran peha, kako vobče dviga na površje vse podlo in umazano, — ako hoče kdo vse to izkusiti, pojdí v boljševiško Rusijo.« V slikanju splošne propasti in zločinov, ki so jih krive boljševiške oblasti, se K. Rysto popolnoma strinja s poročevalci, ki pripadajo grajskim slojem. — Končno dajmo besedo še rusnemu socialistu Dimitriju Gavronskemu, slovečemu revolucionarcu, ki je do lani podal najboljšo delo o boljševizmu. Njegovi podatki so iz pristnih boljševiških virov. Ko je naslikal splošno propast kulture in pa zločinsko ravnanje boljševiške družbe, tedaj primerja ruski narod mlademu lepo rastočemu drevesu in pravi: »Boljševiki niso imeli potrpljenja, da bi počakali, kako bi cvetoče drevo novega življenja — više in više rastoče — doneslo človeštvu svojega zlahtnega sadu. Ne da bi ga gojili, so sklenili, organski proces rasti nasilno pospešiti. In niso nehali, nategovati ga kviljšku s tako silo, s tako »revolucionarno energijo«, da so ga izruli iz tal. Zdaj leži na tleh, s koreninami na soncu, uvelo, usehlo, mrtvo.«³⁾

¹⁾ Revue des deux Mondes. L. c.

²⁾ Bolschewisten-Spiegel.... Erlebnisse und Beobachtungen.... von K. Rysto. Hamburg — Berlin 1919.

³⁾ Die Bilanz des russischen Bolschewismus. Auf Grund authentischer Quellen dargestellt von Dimitri Gawronsky. Berlin 1919.

Sicer pa priznanje o propasti in lakoti, kakor tudi klic po novem redu in delu odmeva že od spomladi 1918 iz govorov Lenina in Trockega,¹⁾ in ni utihnil do danes.

Iz zadnjega časa je namreč vredno zabeležiti dva glasova o ruskih razmerah — oba sta boljševiška. Prvi glas je poročilo o ruskem gospodarskem kongresu, ki se je vršil letos v zgodnji pomladi. »Slovenec« od 5. apr. t. l. označa za vir ruski (boljševiški) časopis »Golos Rusiji«. A že prej je šlo po časopisju krajše poročilo o istem predmetu iz Kodanja, kjer ima sedež ruska trgovinska delegacija. — Drugo poročilo je italijanskega navdušenega boljševika Bombaccija. To mi je doslej znano le po kratkem izpisku, ki ga je prineslo »Delo« od 7. maja št. 12 na 3. strani: »Iz sovjetske Rusije«.

Poročilo o ruskem gospodarskem kongresu izvaja: Kongresa se je udeležilo okoli 250 zastopnikov kmetov, kooperativnih družeb in industrijskih zvez, kakor tudi člani sovjetske vlade same. Predsednik gospodarske zveze je izjavil, da je nasprotstvo med mestom in deželo zelo veliko, in so se kmetje čestokrat branili, oddajati mestom živila. Nacionalizacija (t. j. socializacija) trgovine je splošno vodila do velikanskih špekulacij. Poizkus, organizirati gospodarsko življenje na komunistični podlagi, da je doživel popoln neuspeh. Fabrikaclja je za 70 odstotkov nazadovala, in tovarne, ki še delajo, izhajajo s takimi izgubami, da ne morejo plačevati delavstva.

Ljudski komisar za trgovino in industrijo, Krašin, voditelj ruske trgovinske delegacije v Kodanju, je izjavil, da se je življenje izkazalo močnejše kakor vse komunistične teorije, in noben sovjet ne more gospodarskega življenja Rusije pod sedanjim sovjetskim režimom zopet dvigniti.

Lenin je na zborovanju izjavil, da je v gospodarskem oziru treba prav tako postopati kakor v armadi. Vodstvo mora biti v roki enega samega. Treba je sedaj delati na to, da se delovanje obratnih svetov omeji.

Trocki je zahteval, da se industrija mobiliziraj. Osemurni delavnik se mora nadomestiti z deset — ali dvanajsturnim. Delovno dolžnost mora vse prebivalstvo izpolnjevati, in tiste, kateri se branijo delati, treba kot dezertarje kaznovati.

Postavimo nasproti tej sliki takoj Bombaccijevo: »Navdušen sem o veličastvu ruskega pokreta in njegovega udejstvovanja, ki nikakor ni več utopija.

Kmetje, začetkomu sovražni napram revolu-

¹⁾ Lenin, Kampf um das Brot, Bern. — Trotzki, Arbeit, Disziplin und Ordnung werden die sozialistische Soviet-Republik retten. Basel 1918.

ciji, so zadnje čase popolnoma pristali nanjo. — Sklenjena je z njimi obveza, vsled katere so pripravljene oddati dve tretjini vseh svojih pridelkov sovjetom.

Tvorniški sveti (pač isti, katere prvo poročilo imenuje »obratne svete«) obstoje še vedno in delujejo v skupnem svetu s sovjeti narodnega gospodarstva in strokovnimi organizacijami. Na ta način se le še bolj udelejujejo.

Kmetске zadruga niso le obstale, temveč so se še razširile. Kmetje so spoznali novo vladno po njenem delu, so danes z njo solidarni ter ustanavljajo svoje strokovne organizacije.

Prehrana ljudstva se je izboljšala občutno, zato se po tvornicah ponekod proizvaja celo več negoli pred vojno. Ze danes Rusija lahko izvaja mnogo prirodnih in pridelkov, zlasti žita.

Iz obeh poročil moremo pred vsem dovolj razločno posneti, da je radikalni gospodarski komunizem na Ruskem opuščjen. Od začetka je bil prvi člen boljševiškega gospodarskega programa, da je pridelovanje žita in trgovina z njim državni monopol. Zemlja je državna last, kmet pa državni delavec. — Tedaž so začeli tisti žalostni dogodki z nasilnimi rekvizicijami, ki so kmetu pristujali boljševiško vlado. Sam Lenin je rekel, da na enega prepričanega boljševika šteje 39 zločincev in 60 tepcev. Naravno, da so se o prilikah, ko je bilo kaj pridobiti — ob rekvizicijah — zločinski elementi rinili naprej. In rekvizicije žita in drugih pridelkov so se čisto vršile, kakor pravi vojaški ali tudi roparski pohod na kmete. A krivca za mesta in delavce le ni bilo dovolj. Zato se v boljševiških govorih neprestano ponavljajo tožbe o malih kmetiških »kapitalistih«. Vlada si je od kraja hotela pomagati tako, da je organizirala najmanjše kmete, »kajzarje ali bajtarje« bi rekli pri nas, v nekakšne krajevne diktature, katere je nazvala »komitete selske bednote.« A samo po sebi je umljivo, da bajtar od svojega pridelka ni mogel nič dati. Zato se je vlada obrnila na »srednjega kmeta«. A prav tako brez uspeha. — Ostala je rekvizicija sé silo. Kmet celo nalašč obdeluje le za svojo potrebo in pa kar upa oddati — verižnikom.

V teh razmerah se je izcimil tisti najhujši krvosës, ki mu pravimo verižništvo. »Mehečnike«, to je mož z vrečo na hrbtu — največkrat žid — oskrbuje prehrano mestnega prebivalstva. »Nacionalizacija trgovine je splošno vodila do velikanskih špekulacij,« pravi gori navedeno poročilo o ruskem gospodarskem kongresu. V tem soglašajo vsa poročila, ki govore o Ruski: židovskemu verižništvu in židovski špekulaciji so prišli zlati časi.

Zdaž, pravi Bombacci, se je sklenila s kmeti obveza za odstop dveh tretjin pridelkov. — Tako

na splošno je poročilo malo verjetno, ker skoro nemogoče. A vsekakor bi s tem vlada odstopila od komunističnega principa in kmeta priznala za prvega lastnika. Sicer pa so kmetje imeli »obveze« tudi poprej, samo da jih niso vršili. Ali jih bodo začeli zdaj?

Kar pravi Bombacci o industriji in prehrani, je malo določno in — če bližje pogledamo — tudi malo razveseljivo. »Prehrana se je izboljšala občutno.« Kakšna pa je bila poprej? In kakšna je še zdaj? Primeri pa s temi skromnimi besedami najbolj navdušenega komuniste n. pr. članek v »Delu« št. 4, str. 4: »Iz ženskega zapisa. Otroci na Ruskem,« — pa bo očitno, s kakšno opreznostjo, je treba sprejemati poročila listov. Edini pomočnik je, da eno poročilo z drugim kontroliramo.

»Po tvornicah se ponekod proizvaja celo več negoli pred vojsko,« piše Bombacci. Koliko je teh tvornic? Ob tej trditvi še vedno lahko ostane v veljavi poročilo gospodarskega kongresa, da je na splošno fabrikacija za 70% nazadovala.

Naj navedemo tukaj podatke o ruskih železnicah v letu 1919, kakor so jih ruski časopis posneli po uradni boljševiški »Ekonomske žizni.« (»Slovenec« 7. IV. 1920.) Prevozní troški so poskočili za 800%, a l. 1919 je končalo za železniško upravo s primanjkljajem 8 milijard rubljev. Število vagonov je l. 1916 znašalo še 540.000 kosov, a marca 1919 le še 277.000; lokomotiv je 9000. Tvornice za lokomotive so izdelale l. 1917 še 520, l. 1918 samo 191 novih strojev, a lani še 37. A ti so bili tako slabega fabrikata, da so jih po vožnji za poskušnjo — polovico morali vr-

niti tvornicam. Z razpadanjem vozečega blaga gre vstric razpadanje mostov in poslopij. Vozno brzino so nasploh morali znižati za 75%. Na mnogih progah tudi osebni vlaki vozijo 8 do 10 km na uro. Ako ne bo odpomoči, napoveduje železniška uprava tekom l. 1920 skrajno krizo v prometu. Zato predlaga upeljavo akordnih plač in prisilno delo za kmete, da se proge popravijo.

Po vseh teh podatkih moramo najmanj to reci: kar vemo o razmerah, ki jih je ustvaril ruski boljševizem, ni tako ugodno, da bi ga mogli priporočati za zdravilo gospodarskim in socialnim ranam slovenskega naroda. Tudi njegovi največji zagovorniki si ne upajo tajiti, da je ruski boljševizem upropastil industrijo ter resno ogrozil redno prehrano ruskih mest. Redna trgovina je uničena, špekulacija pa izsesava ljudstvu gospodarsko in — telesno moč. Tako v Rusiji, ki je naravno bogata na pridelkih in razmeroma redko naseljena. V Rusiji pride na en km² zemlje 5 do 6 ljudi, pri nas pa 95 ljudi na en km². Rusija je pred vojsko izvažala samega žita, ki ga ji je preostajalo, za 1070 milijonov mark vsako leto. Kam pa, če vštujemo Trst, je bilo gotovo treba 3/4 vsega živeža iz tujine dobaviti. — Vrhu tega obdelovanje naše zemlje ni mogoče brez industrijskih pomočkov. Kaj bi bilo le z našimi vinogradi ako bi industrija in promet odpovedala? Kdor torej našemu ljudstvu pridiga revolucijo z orožjem v roki ter mu hoče vriniti ruske gospodarske razmere, očitno žene naš narod v pogubo.

(Konec bo sledil.)

Razširjanje zemljiške lasti.

Povsod se pojavljajo težnje, naj bi se zemljiška posest pravičnejše uredila. Te težnje izrabljajo komunisti, ter obljubujejo vsekemu košček zemlje — le da previdno zamolčujejo, da ta košček zemlje ne bo njihov — temveč državna last. V naših Brdih so tako slepili poštene kolone — češ naj država odkupi od veleposestnikov zemljišča ter jih razproda kolonom. A ta načrt se ne da izvršiti v komunistični državi, kjer bo zemlja skupna last. Koloni bi po načrtu komunistov le premenili posestnika, da mesto enega, dade jih celo kopico v obliki državnih uradnikov, ki bi obdelovanje zemlje določevali in nadzorovali. Seve, kar bo komunistični kmet pridelal, ne bo vse njegovo. Pridelke bo

moral, po ukazih višjih oddati državi. Dokaz temu je Rusija.

A za resnično in zakonito razširjenje prave zasebne lasti se je Cerkev že zdavno izrekla. Papež Leon XIII. je v svoji okrožnici z dne 15. maja 1891. to izrečno zahteval.

Rekel je dobesedno:

»To pravico (zasebne lasti) morajo zakonodaje podpirati, in kolikor mogoče poskrbeti, da bode kar največ ljudi iz množice po posesti težilo. Iz tega bodo sledile sijajne koristi, in predvsem pravičnejša razdelitev dobrin.« In v Jugoslaviji so bili katoliški škofje, ki so na svojem sestanku v Zagrebu dne 27. novemb. 1918 sklenili to le resolucijo:

»Jugoslovanski škofje uvidijo, kako opravičeno je, da pride **revnejši del kmetškega stanu do primerne zemljiške posesti in da je v ta namen potrebna preureditev veleposestva**; zato so s svoje strani pripravljene izposlovati dovoljenje sv. Stolice, da se proti pravični odškodnini

odstopijo od cerkvenih velikih posestev v ta namen potrebna zemljišča.« — Cerkev torej povsod rade volje podpira upravičene težnje revnejših slojev. Grdo obrekovanje je torej, če jo slikajo kot nasprotnico proletariata. L.

V teh majnih dneh.

Vse dal bi v teh majnih dneh
za mirnost srca in vesel nasmeh
iz mladih dni . . .

Za maj je okinčan Device oltar
in pisano cvetje natrgano v dar
od njega dehti.

Nad vrsto sveč belih pa zro,
v nebesa Device oči in ž Njo
ves angeljev zbor.

In s petjem proslava in z jokom vzdih
se trga iz duše zdaj glasen zdaj tih
k Mariji navzgor. —

Kako se žarijo otroku oči!
Vsak večer Devico proslavit hiti,
ko kliče ga zvon.

— Za sé in za druge, da najdem mir,
Gospodovi čedi naj bodem pastir —
njegov je poklon . . . —

In tisočim našel pri Nji je miru.
Srcé le njegovo . . . čemu, o čemu
za mir drhti? . . .

Vse dal bi v teh majevih dneh
za mirnost srca in vesel nasmeh
iz mladih dni . . .

Domen.

Zgodi se Tvoja volja.

»Zgodi se Tvoja volja — kakor v nebesih, tako na zemlji.« Klevetniki krščanstva hujskajo ubogo ljudstvo proti veri, češ, ta vas tolaži le s posmrtnostjo, za zemeljske zadeve se pa ne briga, nima besedice proti krivicam, ki nas tlačijo. — Mi pa hočemo — tako pravijo — že na tem svetu okužiti pravičnost in srečo. — Grdo brezvestno obrekovanje je to. Krščanstvo pač zahteva, da mora biti naša glavna skrb — skrb za večnost. A ravno tako zahteva že na tem svetu pravičnost do vseh, v kolikor se da istá tu doseči. Aji

jih ne bije po zobeh klic krščanske molitve, ki se dviga nešteto krat na dan proti nebu, molitve, v kateri prosimo, naj se zgodi **volja božja na zemlji tako, kakor v nebesih?** Nebesa so pa kraj ljubezni in vsestranske pravičnosti kjer se natanko spolnuje volja Gospodova. O ko bi se sleherni potrudil, da bi na zemlji prav vestno spolnoval voljo božjo — bi uživali že tu na svetu odsvit rajske sreče! A ker volje božje ne poznajo, in je nočejo poznati — odtod vse gorje!

Jeklena volja.

Zbral S. Marden.

I.

»Največja modrost je trden sklep.«
Napoleon.

»Ljudem ne manjka moči, manjka jim volje.«
Viktor Hugo.

»Vsakdo si daje sam svojo vrednost, in mi smo veliki in majhni, kakoršna je naša lastna volja.«
Smiles.

»Ti norec si, če slepo hrepeniš;
kjer volja je, ničesar ne izgubiš.«
Grabe.

»V veri v svojo moč leži velika sila. Če je človek trdno prepričan, da hoče storiti nekaj, kar je v hipu navidezno nemogoče, potem stavim, da se mu končno vendarle posreči. Kdo bi mogel doseči kaj proti človeku, ki nosi v sebi neomajen sklep? Ki se niti ne zaveda, da je premagan, in ki se bori po kolenih naprej, ako so mu odstrelili obe nogi? Težkoče in odpor ga ne strašijo; preganjanje mu le koristi, ker ga vzpodbada le še k večjemu napenjanju vseh sil. Dajte človeku le abecedo in železno voljo, in kdo bi povedal, kako visoko se more še dvigniti?«

B u h v e r.

»Možu, ki zna hoteti, ni nič nemogočega! To je potrebno? Potem se mora storiti. Tako se glasi zakon vsakršnega uspeha.«

M i r a b e a u.

»Nemogoče — to je beseda, ki jo najdete le v slovarju norcev!«

N a p o l e o n.

II.

Quentin Metsys je že obupal, da bi postal slikar, ko so mu rekli, da se bo mogel poročiti z vrlo ljubljeno hčerko svojega mojstra le, ako more naslikati imenitno sliko. In lotil se je posla s tisto silo volje, ki je nepremagljiva, ter je ustvaril mojstrsko sliko »Skopuhi«. Njegova jeklena odločnost je dognala »nemogočno«.

*

»Ne morem! To je nemogoče!« je dejal neki častnik Aleksandru, ko je bil vržen od neke trdnjave na pečinah nazaj. — »Proč s teboj!« je grmel veliki Makedonec; »kdo r h o č e z m a g a t i, njemu ni nič nemogoče!« In Aleksander je stopil sam na čelo svojim vojakom ter pregnal sovražnika iz njegovih utrd.

*

»Bržčas hočete le napol!« je dejal Suvarov takim ljudem, ki niso imeli nikakih uspehov. Njemu je bila volja sistem! Besed »ne morem«, »ne vem« in »nemogoče« ni maral slišati. — »Uči se!« »Sto-

ri!« »Poizkusi!« so bile besede, ki jih je imel vedno na jeziku.

*

Ko je bil Napoleon v Egiptu, je šel v bolnico k kužnim bolnikom, da bi s tem pokazal, da more človek premagati celo strahote kuge, ako se je ne boji. Taka sila volje je zdravilo za telo in orožje, ki dožene skoraj nadčloveške čine. Volja je dvignila ljudi s smrtne postelje in je storila čudeže hrabrosti.

*

Walter Scott, veliki škotski romanopisec je imel — ko je bil 55 let star — 2 in pol milijona mark dolga. Vzlic svoji starosti je sklenil, da poplača svoj dolg do poslednjega vinarja, in — posrečilo se mu je. Železna sila njegovega sklepa je dala njegovemu duhu prožnost in sposobnost za neumorno delo. Vsaka žilica, vsaka čutnica v njem je govorila: »Dolg mora poravnati!«; vsaka kapljica krvi je plamenela od volje ter je dajala njegovim možganom zvišano moč, da je mogel pisati. In dolgove je poplačal. V njegovem dnevniku čitamo: »Strašno sem trpel in večkrat sem želel, vleči se in zaspati za večno. Toda sklep hočem izvršiti.« Njegova mogočna volja je delovala dalje.

*

Balzazov oče je hotel svojega sina pregovoriti, naj bi pustil pisateljstvo. »Ali ne veš,« mu je dejal, »da more biti pisatelj le dvoje: kralj ali berač?« — »No, dobro,« je odgovoril deček, »pa hočem postati kralj pisatelj!« Njegovi starši so ga prepustili njegovi usodi v podstrešni sobici, in deset let se je boril z revščino in bedo. Končno pa si je vendarle priboril veliko zmago ter je bil »kralj« svoje vrste.

*

Mlad francoski častnik je imel navado, da je hodil po svoji sobi gor in dol ter govoril sam s seboj: »Maršal francoski hočem postati in veliki general!« In postal je slaven vojskovodja — general — konzul — cesar — gospodar sveta — Napoleon I.

Nekaj iz vrtov sv. Frančiška.

P. E.

Tudi mi se gibljemo. — Kdo? Kje? Kako? — Mi tretjeredniki iz skupščine Sv. Križa v Vipavski dolini. Lansko leto smo imeli prepotrebne volitve in vizitacijo v celi skupščini, a letos zopet vizitacijo. Je sicer marsikaj zaspanega, vojska je tudi tretjemu redu vsekala globoke rane, pa upamo, da bo bolje.

Svet pač malo pozna vrt sv. Frančiška. Ta vrt je sicer med svetom, a svet ga ne vidi, ga ne pozna, se ne zanima zanj. Ga gleda in gre mimo njega z odprtimi očmi, a ne vidi v njem lepo rastočih in dišečih cvetic.

Bo tega kaki dve leti — med vojsko — ko je kruta, hudobna roka, neusmiljeno pomandrala eno tako cvetko. Hotela je vtrgati le cvet, a rastlino pustiti, pa zgodilo se je drugače. Stala je sicer rastlina,

a cvet je ostal svež.... Neko jutro so našli blizu Sv. Križa neko občespoštovano dekle mrtvo. Poznalo se ji je, da je imela strašen boj. In to dekle je bila tretjerednica. Pa svet je šel mimo tega dogodka. Ni se veliko brigal za to strto cvetko, tako kruto pomandrano. Le angelji z nebes so z veseljem pobrali to cvetko, ter jo ponesli v nebo in jo tam proslavili.

Dá, da, svet ne vidi takih cvetic, se ne briga za njihovo krasoto, je slep; pa ničuda, ker ima mreno čez oči, mreno samoljubja za take cvetice, jih ne ljubi, gre kar mimo njih.

A mi se gibljemo, da postane ta naš vrt sv. Frančiška bolj znan svetu, da spozna njegovo lepoto in korist. Mi se torej gibljemo. Zato prihodnjič morebiti še kaj več o vrtu sv. Frančiška.

VEČNI MAJ.

Kje klije večni maj?
Kje cvete zemski raj?
Ga morda najdem kdaj?
Kjer večna luč gori
kot lep rubin žari
vse dni in vse noči!

Dekliškim srcem.

Nazaj v srčni raj! Tak je bil naš zadnji sklep. Ali ste kaj mislile nanj, ali se ni zahotelo Vašim srcem po tem rajju? Sedaj ko v naravi vse lepo zeleni, bujno cvete in dehti pomladno življenje ter z daleka vsaj spominja na nekdanji zemeljski raj... sedaj bi morala Vaša srca nehote zahrepeneti po pomladi in sveži lepoti dekliškega srca, tega božjega vrta, katerega si je nebeški Zveličar zgradil. Ograjen je ta vrt tako lepo z ograjo božjih ter cerkvenih zapovedi in lepe stezice vodijo po njem in ga prijetno delijo — to so namreč Vaše dolžnosti in Vaš dnevni red, po katerem so urejena Vaša vsakdanja dela, nakazana Vam od navade ali predpisov Vaših

predstojnikov ali ukazov Vaših starišev. Po teh stezicah dnevnega življenja Vas lepo vodijo Vaši angelji varhi, stoje Vam ob strani, varujejo in navdušujejo. Notri pa, v rodovitno zemljo Vaših src je vsadil nebeški vrtnar koristna zelišča, cvetoče rože ter sadu polne grme in drevesa. Cesar pa On ni sadil, to, — vedite dekleta — to ne spada notri, je le p l e v e l, vsajen od drugih.... Kar ni od Boga, ni dobro.

O d k o d pa pride ta plevel to slabo in hudo, ki tudi poganja v človeških srcih?

Nekaj tega plevela priraste iz srca samega. Večinoma je podedovan — kot ostanek ali vsaj nasledek podedovanega

greha. Nagnjenja k slabemu. Poglejte, in kateri slabosti, kateremu pogrešku bi bile še posebej nagnjene. Tu morate nastaviti lopatico, tu treba začeti, izkopavati, izrivati....

Morda še več ko od znotraj pride plevelskega semena od zunaj. Veter ga pripelja iz za cest in trat in njiv s v e t a ter ga zanese večinoma skozi oči in ušesa čez ograjo notri naravnost v Vaša srca. To gre tako hitro ko bi trenil. Komaj se zaveš, pa je že v srcu. Ali pa prileti kak ptiček na obisk Vašega srca in spusti iz kljunčka zrnce plevelskega semena, ki se hitro prime, požene in kmalu zraste, plevel namreč tako rad in hitro raste. — Pazite, dekleta, pazite na oči, ušesa, obiske, knjige.....

Ni dovolj še nevarnosti za plevelsko seme v srcu samem in od zunaj — iz sve-

ta, še od tretje strani pride: od s o v r a ž n i k a vsega dobrega. O tem ni dvoma. Potrjuje nam to Zveličar, ki na vprašanje »Gospod, ali nisi vsejal dobrega semena na svojo njivo, odkod pa ta plevel«, jasno in naravnost odgovarja: »To je naredil sovražnik.« Ako ne iztrebite brzo takega semena, se zarije v globine srca ter požene tako hitro korenine bodočega plevela. Torej proč z njim!

Ako hočete prav gojiti vrte svojih src, morate najprej poznati njegove škodljivce, morate vedeti odkod prete tem vrtovom nevarnosti, da jih boste znale prav in dobro zastražiti. Torej pozor na notranjost srca, pozor na zunanji svet in pozor na sovražnika vsega dobrega, na rjovečega leva, ki hodi okolu in išče koga bi požrl. Pozor! — J. G.

PRIPOVEDNI DEL.

Slike iz vojaške bolnice.

Verujte mi, dragi prijatelji, da ne pišem rad o stvareh, ki spominjajo na vojno, to največjo nesrečo in najhujše zlo, ki je kdaj zadelo človeštvo. Vem namreč, da tudi marsikateremu izmed vas vzbudim s tem spomin na čase brezkončnega trpljenja, ki smo ga bili deležni vsi. Ne storil bi tega rad, ako bi ne imel pred očmi drugih namenov. Čas celi neizrečeno hitro rane in le preradi pozabljamo velike dogodke, ki smo jih doživeli, če nastopijo zopet nam ugodni časi. Tako bo morda tudi z dogodki te vojne. Rod, ki je vse to videl na lastne oči, bo umrl, vi se boste v svoji starosti spominjali na te čase kot na davne, strašne sanje in pripovedovali mladini, kako je takrat bilo. — Bojim se, da se pri tem ne boste vprašali zakaj je tako bilo in šli globlje v svoje najskrivnejše kotičke srca ter preiskali tudi tam, če ni morda celo v vašem srcu drobnih kralj, ki rode vojne nele med posamezniki, temveč tudi v zgodovini celih narodov. Tako bodo morda še vedno tlele v posameznih srcih Iskre sovražstva, zavisti in nevoščljivosti, viri vsega zla na svetu. In dokler bode poganjalo v naših srcih to seme satanovo, toliko časa bo viselo nad vsem človeštvom prokletstvo, izrečeno nad Kajnovim grehom za vse čase...

Zakaj vam pravim vse to? Da se boste v vseh trenutkih življenja spominjali na rod, ki je zavrzel ljubezen in priklkal najstrašnejšo šibo nad človeški rod.

Orisati vam hočem nekaj dogodkov iz vojaške bolnice, one hiše trpljenja, kjer so nedolžne žrtve preživele najhujše ure svojega življenja.

1.) BEDNI SLOVAK.

Pripeljali so ga v našo bolnico, ko je divjala najhujša bitka ob Soči. Ni bil ranjen, niti videti bolan. Ranjence so odnesli takoj v sobe, drugi, ki so bili še pri moči, so morali počakati v sprejemni sobi, da jih zdravnik odloči po boleznih v različne oddelke.

Slednjč pride na vrsto tudi oni Slovak. Do zadnjega se je izogibal zdravnikovih oči in s strahom gledal, kako se vrsta krajša in prihaja tudi on do zaslišanja.

»Kaj pa je s teboj, dečko?« vpraša zdravnik.

Mladi, otroški Slovakov obraz se stemnil. — Preplašeno pogleda zdravnika in skoči za bližnjo omaro. Prav v kotiček se stisne in drgeta po vsem životu.

»Kaj je temu človeku?« vpraša zdravnik volaka, ki je pripeljal bolnike.

»Strašno se boji vsega,« pojasnjuje vojak. »Ne govori z nikomur, niti jesti si ne upa pred ljudmi. Od zadnjega bajonetnega napada je tak. Če se ostreje govori z njim, začne jokati kot otrok. Razume pa samo slovaški jezik.«

Zdravnik je vedel s tem vse. Stopil je k rezežu, mu položil roko na rame in mu rekel prijazno v njegovem domačem jeziku: »Ne boj se me, dečko, jaz vem, kako je tebi hudo med tujimi ljudmi. Pri nas se boš malo odpočil, potem boš šel pa nazaj domov na Slovaško, kjer je tako lepo. Le nikar se me ne boj, jaz te imam rajši kot vse druge.«

Dečkov obraz se je v hipu razjasnil. S svojimi otroškimi očmi je zaupno gledal v zdravnika in na ustnice mu je priplaval smehljaj blaženosti.

»Na Slovaško, na Slovaško,« je ponovil za zdravnikom, »mater imam tam.«

»Gotovo te je mati rada imela,« nadaljuje zdravnik, »in morda bi jo rad zopet videl?«

»O, kako rad! Najrajši me je imela in gotovo bi ne pustila, da me v vojski ubijejo,« pravi Slovak.

»Ne boj se, dečko, ne bodo te ubili. Tudi jaz ne pustim tega. Pri nas boš malo odpočil, medtem pa pišemo materi, da pride pote in šla bosta naravnost domov.«

Te prijazne besede so potolažile Slovaka. Pomirjen je odšel s strežajem v sobo, ki mu jo je odkazal zdravnik.

»Uničeni živci,« nam je rekel zdravnik, ko je Slovak odšel. »Siromak — bo celo življenje. Nedorložno, usmiljeno srce že po naravi — pa ga poženo v najhujše klanje. Tega ne prenese (nežna) narava takih nepokvarjenih ljudi. Vojna, vojna, ti hočeš narediti iz ljudi zveri!«

Dobro srce je imel dotični zdravnik in zanimal se je za slednjega bolnika kot za svojega sina. Bolniki pa so ga ljubili kot očeta. Njegova beseda je delala čudeže v srcih in ozdravljala rane. Tako so nam trdili sami ranjenci.

Za tega Slovaka se je posebno zanimal. Pravil nam je zdravnik, da je študiral v Pragi, kjer se je seznanil natančneje s tem rodом.

»Neizrečeno mehki, občutljivi in pošteni so ti ljudje,« je pravil. »Takih narav, ki ne prenesejo grozodejstev vojne, bo med njimi več in pomagati jim moramo, da ne izgube vere v človečanstvo za vedno.«

Naš mladi Slovaček — imel je komaj osemnajst let — se je bal slednjega človeka. Zdravnik ga je izročil v varstvo staremu, dobremu in ljubeznivemu strežaju, pa se je še pred tem vedno skrival pod odejo. Kadar pa smo prišli z zdravnikom do njega, je zaupno pogledal iz svojega skrivališča, saj je videl pred seboj moža, ki je morda razum matere prvilč v življenju izpregovoril z

njim besedo ljubezni, ki je prodrla prav v srce siromakovo.

»Boste pisali materi?« je vprašal vselej bolnik.

»Bodi brez skrbi, kar sem ti rekel, to bom tudi izpolnil. Takoj, ko toliko odpočiješ, da boš za potovanje, pišem materi, da pride pote.«

In Slovačku je zažarel obraz veselja in hvaležnosti.

Kljub zdravnikovim prizadevanjem, da bi bolniku vsaj nekoliko izboljšal močno razrahljane živce, se vendar njegovo bolešno stanje ni hotelo vidno izboljšati. Vedno je tožil po domu in materi ter se skrival pred ljudmi. Tudi jed mu ni dišala, dasiravno mu je zdravnik določil najboljšo hrano, ki jo je premogla bolniška kuhinja.

Slednjič ga je zdravnik predstavil poveljniku vojaške bolnice, višjemu vojaškemu zdravniku, ki je pritrdil zdravnikovemu mnenju, da naj odide Slovaček zopet v domovino, kamor je tako hrepenela njegova nemirna duša.

In takrat se je izpolnila največja želja bolnikova, morda najiskrenejša, ki ga je navdajala kdaj v življenju. Zdravnik je pisal materi, naj pride po sina.

Osem dni nato je že stala pred bolnico ubožna kmetica, oblečena v živobarvno narodno nošo slovaško.

Vedeli smo takoj, da je to mati našega bolnika.

Peljali smo jo takoj k sinu; z nami je bil tudi zdravnik.

»Moj otrok, moj otrok,« je zaplakala mati in močila s solzami vzglavje sinovo. Slovaček pa je bil vesel, kot nikdar doslej in ni se več bal nikogar.

Mati je vzela iz žepa robec in ga razvila. Kupa zemlje je bila v njem. Dala jo je poljubiti sinu in mu navezala zemljo na čelo.

»Sveta domača prst je to, ta ga ozdravi najprej,« je rekla v svoji nedolžni veri.

»Tako je mati,« je rekel zdravnik. »Ta ga ozdravi gotovo.«

Zdravnik je dovolil, da ostane mati pri sinu cel dan. Ženica se mu je hvaležno zahvaljevala za vso ljubezen in skrb, ki jo je imel z njenim sinom.

Tri dni je ostala Slovakinja pri nas. Stregla je sama sinu in tudi ona je dobila v bolnici vso potrežbo.

Zdravnik jo je natančneje izprašal o njenih in sinovih razmerah doma.

Pravila je, da sta sama. Imata hišico in prav malo zemlje. Preživljata se od dohodkov drobnice, ki ji je bil sin najboljši varuh. Pripovedovala je tudi, kako mehkega srca je njen sin. Ljubil je svoje ovčice prav po otroško in pri svojih sedem-

najstih letih je jokal, če si je živalica v skalovju zlomila nogo. Tako usmiljeno srce je imel.

»Zato sem vedela«, je rekla s solzami v očeh, »da bi ne bil mogel v vojni ubiti človeka. Bala, sem se vsled tega, da ubijejo njega, zavoljo njegovega premehekkega srca.«

»Ne bodo ga«, je rekel zdravnik, »mi ga hočemo rešiti te družbe.«

Tako se je zgodilo.

Četrti dan je odšel Slovaček s svojo materjo v ljubljeno domovino. Zdravnik ju je spremil do vrat bolnice. Mati in sin sta mu ginjena podajala roke v slovo in mu obljubljala, da bosta do svoje smrti molila za njegovo srečo.

»To je narod nepokvarjene duše«, nam je rekel zdravnik, ko sta prestopila mati in sin prag vojaške bolnice.

Fr. L.

Domači odmevi.

Odlikovanje. Prevz. goriški knezo-nadškof je imenoval preč. g. Ivana Rojca, dekaná v Tolminu, častnim kanonikom prvostolne cerkve, in preč. g. Antona Rutarja, ekonoma bogosl. semenišča v Gorici, duhovnim knezonadškofijskim svetnikom. Častitamo!

Nova razdelitev dekanatov na Goriškem. Škofijski uradni list objavlja, da sta se vsled časovnih razmer goriški in ločniški dekanat razdelila, ter ustanovila dva nova dekanata: v Solkanu in Biljani. Goriškemu dekanatu pripadajo štiri mestne župnije s kuracijo v Št. Andrežu; ločniškemu dekanatu so se odkazale duhovnije v Ločniku, Števerjanu, Podgori, Sv. Lovrenc pri Mošl, Muša in Cerovo. V biljanski dekanat spadajo duhovnije: Fojana, Grahovo, Kozana, Vedrijan, Vipolže, Medana, Kojško, Kožbana, Šlovrenc pri Nebl., in Šmartno. Dva nova gg. dekana Jakob Rejec, župnik v Solkanu, in Ljud. Kumar, župnik v Biljani, sta imenovala ob jednom častnim konzistorialnim svetnikom. — Na mnoga leta!

Goriški novomašniki. V mašnike so bili posvečeni sledeči bogoslovci goriške nadškofije: Iv. Culot iz Gorice, Franc Panzera iz Ločnika, Evgen Pividor iz Kormina in Evg. Ermacora iz Rude.

Svetogorsko svetišče. Goriški škofijski list (1920, str. 20) objavlja, da je naš rojak prof. dr. Franc Kos našel na Dunaju dve listini, iz katerih je razvidno, da se je na Sveti gori nahajala mala cerkva že v drugi polovici 14. stoletja, torej 200 let pred 1540, ko se je zgradila nova velika cerkev. Če je temu tako, postaja svetogorsko svetišče vsled večje starosti še bolj čestitljivo. Čudno je-le, da se je o tem ljudsko izročilo menda popolnoma izgubilo. Pač pa se pripoveduje, da so pri kopanju temelja novi cerkvi našli ploščo z gotiškimi okraski — očitno ostanke

prejšnje cerkvice. Ta je bila najbrže v 15. stoletju razdejana, ko so prihruli Turki tudi na Goriško. Vsled nadnaravne prikazni M. B. deklici Ferligojki in njenega poziva se je — kakor znano — z veliko navdušenostjo sezidala nova velika cerkev. To je pa svetovna vojska do tal porušila. — Kip, ki je bil iz Sv. Gore prenešen v samostanski oratorij na Kostanjevici, in ki se je še pred vojsko tam nahajal, je gotovo starejši kakor pa slika, ki jo je patriarh Grimani cerkvi podaril l. 1544.

Vsekakor bi bilo zanimivo iskati sledu v ljudskem izročilu v prvi dobi tega svetišča.

Na občnem zboru S. K. Z. v Gorici, ki se je vršil 26. febr. t. l., se je sprejel, poleg drugih za kulturno in socialno povzdigo našega naroda zelo važnih sklepov, tudi ta, da naj odbor pozove vse naše kulturne delavce, ki so zbežali v Jugoslavijo, da se vrnejo na svoja mesta, kjer jih narod nujno potrebuje. Možat je ta sklep in mi želimo, da ne bi našel tam za mejo — gluhih ušes.

»Jugoslovenska Matica«, Dne 21. marca t. l. se je ustanovila v Belgradu »Jugoslovenska Matica«, katera ima namen pospeševati gospodarske in kulturne interese onih Jugoslovanov, ki bodo ostali izven državnih meja Jugoslavije.

Ustanovitev »Zveze jugoslovanskih učiteljskih društev v Trstu«, organizacije, staneče na strokovnem stališču, ki bi združevala vsa učiteljska društva zasedenega ozemlja v trdno falgro z jasnim strokovno-kulturnim in stanovsko-gospodarskim programom je bila vsled izprememb na državno-političnem polju nujno potrebna. Zato so se, na poziv učitelja A. Grmeka zbrali v duhu 1. in 2. februarja t. l. pri Sv. Ivanu v Trstu delegati vseh v naših pokrajinah obstoječih učiteljskih društev in so ustanovili »Zvezo« s sedežem v Trstu. S tem so obudili k življenju organizacijo, ki naj skrbi v prvi vrsti za jugosloven-

sko šolstvo v splošnem in naj ščiti tudi moralne in materialne koristi učiteljskega stanu. Izdaja svoje glasilo »Učiteljski List«, kjer se obravnava poleg strogo strokovnih, tudi obče kulturna vprašanja. Izhaja 2 krat v mesecu (Upravništvo »Uč. Lista« v Trstu, ul. Molin grande 16/l.; naročnina za nečlane L 24.—.)

Stanje učiteljstva v Jugoslaviji. Po podatkih ministrstva za prosveto je bilo 1. dec. 1919 v državi SHS 16.130 učiteljev in učiteljic.

Poljedelska šola. Minister za obnovo zemlje bo ustanovilo v državi SHS v najkrajšem času — ako bodo dopuščale denarne razmere — višjo strokovno poljedelsko šolo z obrtnim oddelkom.

Amerika za kmetijske šole v Jugoslaviji. Ne-ka angleška družba iz Kanade s kapitalom 15 milijonov dinarjev se je ponudila ministrstvu za kmetijstvo, da je pripravljena obnoviti vse prejšnje kmetijske šole po vseh kraji države SHS. Poleg teoretičnega pouka, ki bi ga opravljali angleški in jugoslovanski strokovnjaki, bi se otvori tudi praktični tečajji, na katerih bi se poučevali tudi predmeti vseh vrst. Ker je cilj družbe človekoljuben, ne zahteva nobenih koncesij in hoče nositi vse stroške sama. Pogajanja še niso definitivno dovršena.

Višjo vrtnarsko šolo ustanove na Dunaju: otvorijo jo v letu 1921.

Kipar AL. Repič, profesor na obrtni šoli v Ljubljani, je izdelal doprsni kip Simona Jenka († 1869), pesnika naše narodne himne.

Kaj zahtevajo naši odposlanci glede rešitve jadranskega vprašanja? Dne 23. aprila t. l. je izročilo odposlanstvo našega političnega društva »Edinost« predsedniku mirovne konference v San Remu nastopno spomenico:

Vaša Ekscelenca!

V trenutku, ko ima vrhovni svet odločiti v jadranskem vprašanju, so Jugoslovenci zasedenih ozemelj, ki se razteza od Drave do Kvarnerja, čutili nujnost, da se sliši njihov glas, in so po političnem društvu »Edinost« v Trstu, ki jih zastopa, naročili podpisanim, da priobčijo vrhovnemu svetu mirovne konference njihovo stališče v vprašanju, ki se tiče njihovih najvišjih koristi.

Podpisani prosijo vsled tega Vašo Ekscelenco kakor predsednika sedanjega sestanka vrhovnega sveta, da vzame na znanje sledeče:

Podpisani smatrajo za dolžnost, opozoriti Vašo Ekscelenco na to, da prizadetemu prebivalstvu doslej ni bila dana priložnost, izraziti svoje volje, in da se takozvana plebiscitarna manifestacija nekaterih političnih skupin tega ozemlja ne more smatrati za svobodni izraz volje vsega prebivalstva, a niti njegove večine. Poudarjamo zlasti dejstvo, da občine, ki so podale svojo izjavo so-

glasja z gori omenjeno manifestacijo, vodijo izredni komisariji, imenovani od italijanskih oblastev, kateri niso poklicani, da tolmačijo čustva in voljo prebivalstva, ki ni bilo zaslišano v tem predmetu.

Radi tega in zaupajoč v pravičnost svoje stvari, oprto na pravico samoodločbe, zahtevajo Jugoslovenci ozemelj, zasedenih po Italiji, da naj se pozove vse prebivalstvo, da odloči o svoji politični usodi potom rednega plebiscita. V tem oziru, bi se lahko, ko se sprejme načelo plebiscita, predložilo glasovalno vprašanje, ki bi v svrhu, da se zagotovi mirno skupno življenje obeh plemen, moglo zavzeti končno obliko poravnave med obema nasprotnima stremljenjema.

Podpisani zastopniki jugoslovenskega prebivalstva predmetnih ozemelj se pozivljajo na močnost in čut pravičnosti visokega zbora in upajo, da se ne odloči o usodi tega prebivalstva, ne da bi bilo prej zaslišano.

Blagovolite, Vaša Ekscelenca, sprejeti izraz najglobokejšega spoštovanja.

San Remo 26. aprila 1920.

Komunistički nemiri v Jugoslaviji. Krvavi dogodki so se odigrali v Ljubljani dne 24. aprila t. l. Prišlo je do spopada med stavkajočimi železničarji in drugimi delavci ter orožniki. Govori se, da so hoteli komunisti strmoglaviti vladu. Baje so našli pri komunistih listo, na kateri je bilo 4000 oseb zaznamovanih, ki jih je treba pri »uču« usmrtiti. Ustreljenih je bilo 15 delavcev, in ranjenih okoli 60. Delavci so s silo napadli orožnike, na kar so ti rabili orožje. Komunisti trde, da je prvi strel padel iz »Leonišča«; ter da je streljal duhovnik Kalan. A ravno nasprotno je res. Duh. Kalan ni strelal. To sta potrdila liberalna zdravnik dr. Šlajmer in dr. Defranceschi, ki sta bila tam navzoča. Pač pa je drihal napadla duhovnika Kalana, ko je ta pritekel na pomoč ranjenim in umirajočim delavcem, ter jim je hotel deliti tolažbe sv. vere. Najhujše so se vedle nekatere ženske. Nad to podivjanostjo se je v ostrih besedah zgražal sam »Slovenski Narod«. Policijsko ravnateljstvo je izvedlo natančno preiskavo ter je potem izdalo objavo, v kateri se uradno ugotavlja: »Po Ljubljani se širi in vzdržuje govorica, da se je povodom izgrediv na Zaloški cesti streljalo na tamkaj zbrano množico tudi iz Leonišča. Ta govorica je docela neresnična in neosnovana. Policijsko ravnateljstvo je dognalo, da se nahaja na zidu Leonišča ob strani proti Zaloški cesti več sledov odbojnih strelcev, kar dokazuje, da so padali posamezni strelci v smeri proti Leonišču in ne iz Leonišča. Tudi se je ugotovilo, da se iz Leonišča vsled zidu, ki obdaja to poslopje ne da streljati na Za-

loško cesto.» — Duhovnik Kalan, ki je po »Bogoljubu« in svojem osebnem nastopu na Goriškem splošno znan, je objavil v »Napreju« naslednjo izjavo, ki je v resnici vredna katoliškega duhovnika:

»Prav imate! Nekaj bunk in pljunkov — kaj je to v primeri s trinajstimi, in če se kri pocedi, kaj je to? Umijemo se, obrišemo, **rano obvezemo**, da se zaceli, pa je nesreče konec. O tem res ni vredno več govoriti. Prav imate! —

Če mi verjamete ali ne, rečem, kakor mislim: Prav rad bi se dal ubiti, ko bi mogel teh trinajst rešiti! Raznesli so glas, da sem streljal na množico. Prosimo vas, gg. voditelji, od katerih nekateri me osebno dobro poznate in dobro veste, da to ni res; če ste poštenjaki, bodite tako prijazni in povejte jim to! Povejte, da **nisem še nikdar v svojem življenju ustrelil, še nikdar revolverja imel ne, in ga sploh v roke ne primem.**

Gospod Kristan me dobro pozna, da sem sovražnik militarizma, vsakega pobijanja in surovosti.

Objavite tudi, da razpisujem 10.000 K tistemu, kdor mi dokaže, da sem streljal. — Povejte jim, prosim, tudi to, da ni res, kar trosijo okoli, da sem se smejal mrtvecem in ranjencem — ko bi bilo to res, bi bil vreden, da bi me ubili! — **mrtve sem gledal z grozo in bridkostjo**, smejal sem se le gorečnosti tistih, ki so mahali po mehi in pa sam sebi, da sem jo tako skupil. To vas prosim, jim povejte, ne toliko zaradi mene, ampak zaradi mojega stanu in zaradi — resnice.

Ali mislite, da smo res vaši sovražniki? Da vam ne privoščimo kosa, in tudi malo boljšega kosa kruha? Iz srca vam ga privoščimo! Kaj imamo mi od tega če vi stradate? Kak vzrok naj bi mi imeli braniti milijonarje, oderuhe in goljuče?

Če je res, da imajo, kakor vi pravite, železničariji, strojevodje in podobni uslužbeni z družinami le po 1300 K, priznavam rad, da je to za tako nevarno službo v teh časih slaba plača. In mislim, da bi se to moralo popraviti. Jaz ne vem, zakaj se to ni že naredilo! — **Kar se tiče sedanjega družabnega reda priznam, da je krivičen in nevdržljiv.** Rekel sem že v »Slovincu«, da so temeljite in hitre socialne reforme potrebne, da je kupičenje bogastva v rokah posameznikov nesmisel, blaznost. — Ali nisem rekel, da sem za to, da se zemeljske dobrine pravično razdele, da jih uživajo vsi? Ali menite, da ne bi rajši videl po naših graščinah slovenskih delavcev kakor graščake? Mi ne obsojamo vašega boja, za gmotno izboljšanje, ampak le surov način tega boja...«

Komunističke voditelje so zaprli. — Delavci so se kmalu povrnili na svoje delo in sedaj vlada v Jugoslaviji popoln mir.

Iz Cerkna. Tudi do našega kota se je že raztegnil komunistični pokret. Letos je bilo tudi menda prvič, da je Cerkno gledalo prvega maja spreved in slavolok komunistov, in čeravno je bilo vse skupaj klaverno, je vendar znak, kako zelo se je ta struja razplela po naši domovini. Vsega tega ne smemo podcenjevati, kajti neradovednežev je vsak dan več, in vsi ti dirjajo komunistom v naročje. Kar nas je bilo trezno mislečih in resničnih delavcev, smo se proti komunistom združili in pripoznali krščansko življenje in krščanski solidarizem za edino sredstvo, ki bo rešilo potapljaljoči se svet. Za sedaj gojimo med seboj samo odpor proti komunistom in združujejo pa ter približujejo nas med seboj dramatične vaje skoro slednji večer. Imeli smo do sedaj dve javni predstavi. Pokazali smo se občinstvu z uprizoritvijo »Občinskega tepčka« in Česnikove »Pogodbe«. Igrali smo kot prvič nastopajoči diletanti precej zadovoljivo. Ker imamo namen prvoriziti vsak mesec kako igro, smo se začeli sedaj pripravljati na »Krivoprišežnika«. To bo prva naša večja uprizoritev ter po postavlila na tehtnico vse naše moči, denarne in duševne. A to nas ne straši, poguma imamo dovolj, volje in požrtvovalnosti pa zadost. Veseli nas do zdaj samo to, da smo mi s svojim Dramatičnim krožkom zastavili v naši vasi nadaljni razmah komunizma. Sicer se gospodarskemu programu te struje ne stavimo po robu, ker pripoznavamo strašno socialno zlo naše dobe. Samo dve stvari so nam svete, katere komunisti omalovažujejo, to so naša sveta vera in naš narod. Dve svetinji ki smo jih od očetov svojih prejeli in jih hočemo sinovom ostaviti neoskrunjene in če mogoče v življenju zasebnem in javnem še bolj udelejševane. Skrbi nas samo to, da se naše časopisje na to nevarnosti premalo ozira, med tem ko je »razširilo in razširja »Delo« svoje napore že do slednje vasi. Tovarišem fantom ključemo: »Združujte se in postavite se v bran komunistični struji med nami!«

Lokve. Iz našega kraja se redkokdaj bere v listih. Živimo kakor drugod življenje po vojni: duhovi so razdvojeni in hrepenijo v boljše čase. Bog jih prinesil! Glede vere in vzgoje pa si želimo le v stare čase, kajti vidimo, da vsa obetanja novih idej, nam ne prinašajo nebes, ampak le neprijetnosti pri sodnijah. Za to tudi odklanjamo vsako agitacijo za »boljši vek«. — V našo duhovnijo spada tudi vasica L a z n o. Najbrž, pa niste še čuli o nji, ker ni bilo vsaj do sedaj nič posebnega. Danes pa sporočam veselo novost: domači fantje so tukaj napravili kapelico. Že dolgo je bila želja po nji, letos je prišlo do dejstva. Domači g. žup. Butkovič je izrezal veliko razpelo (corpus), fantje pa so delali na določenem prostoru vse proste ure: lomili skolo, pripravili stopnjice, vozili

zemljo in les, napravili lep križ s streho, kakor navada v Tirolu, dekleta so spletle vence itd. Prišla je nedelja 2. maja in znamenje smo blagoslovili.

Lep krasen dan popoldne; ljudstva dosti tudi iz sosednjih vasi. Redko slovesnost so pričeli domači pevci s pesmico: »Ti o Jezus srčno mili...« Nato je spregovoril g. žup. Franké iz Čepovana. Povdaril je vstrajnost fantov, ki se niso strašili truda, izrekel priznanje domačemu duhovniku-umetniku, posebno pa se zahvalil fantom, da so v teh razdivjanih časih storili ta korak in pokazali svojo vernost. Samo v znamenju križa zmagamo te težke čase; to znamenje naj bo Vam in vašim potomcem v spodbudo k vsakemu delu! Po lepo zapeti pesmici »Presveto Srce, slavo«... je gosp. župnik Franké blagoslovil znamenje. Govoril je nato domači g. župnik. Zahvalil se je lastniku za prostovoljno oddani prostor in vsem, ki so pripomogli do te lepe slovesnosti. Izrazil je željo, naj bi se tudi drugod upostavila znamenja, ki so vsled vojske izginila.

Iz Tolminskih hrbtov. Hude rane — telesne gmotne in dušne je usekala nesrečna vojna našim ubogim goriškim Slovencem. Zraven tega je pa tudi pustila in prinesla razne grde razvade in popačenja. Vprašam Te prijatelj, ali si hodil pred vojsko po našem Tolminskem? Dobro, ako si hodil, videl si povsod pobožno ljudstvo, ki je rado molilo, rado v cerkev hodilo in prejelo sv. zakramente. Prijatelj. Pridi danes in poglej, vprašal bodeš, kje je tisto lepo življenje, ki sem je videl pred vojsko? Rečem Ti: vojska ga je požrla. Mesto molitve boš videl in slišal po raznih hišah grozne kletvine, kričanje in celo pretepanje. V nedeljo poglej v cerkev. Samo ženske, in še teh malo. Kje so pa moški? — Pojdi okoli cerkve, povsod jih je mnogo, eni kadijo, drugi kupčujejo itd. Kam smo prišli, in kakšno pohujšanje otrokom. Že šolarji videč odrastle začenjajo ostajati zunaj cerkve, kjer so brez maše. In šola, res, da imamo slov. šolo. A kako jo obiskujejo otroci? — Kdor hoče pride in kdor hoče izostane. Kako se

pa učijo, lahko razvidimo iz znanja, ker so vsi tako nekako neotesani in se nočejo tudi učiti. Vsled tega nič ne znajo, naj se še tako trudijo ubogi učitelji in duhovniki. — Tako gre vse slabše. Ne povsod. — Bog obvaruj — a na mnogih krajih! Tisti, ki so se vrnili od vojakov kažejo često neko odrvenelost in brezbriznost za krščansko življenje. — Tudi pijančevanje se je ponekod zopet zaneslo med naše ljudstvo. Med vojno so pitje žganih pijač nekoliko opustili, sedaj pa so zopet začeli piti z vso soparo. Naj bo star ali mlad, ako pijan ni, misli, da ni nič. »Jaz se postavim, ki žganje pijem, jaz sem »kerlec«, a kaj Ti, ki sovražiš žganje, ki ne veš, da je najboljša pijača«, tako in enako se hvali sedaj naš mladi rod!

Iz Senožeč. 18. apr. je Marijina družba priredila v dvorani gledališko predstavo. Vprizorili sta se dve igri: »Oh ta Polona« in »Pri gospodi«. Igralke so izvrstno igrale. Udeležba velika. Veselilo nas je, da so k predstavi prišli v precejšnjem številu vremenski fantje in dekleta pod vodstvom gosp. župnika. — Čisti dobiček je namenjen za nabavo nove kulise; 50 L smo namenili darovati za Majniški oltar.

Iz Vipavske doline. Orli na plan! Kedar se ožive naši Orli? Ali je kaj bratov še — bratov rojenih Orlov? Goriška podzveza Orlov naj bi n. pr. sklenila sklicati v najbolj primernem kraju — v Batujah, se mi zdi najbolje — sestanek vseh bivših članov orlovske organizacije vseh odsekov zasečenega ozemlja. Vršil bi se razgovor — sad bi bil — začetek dela. — Začetek bi bil seveda silno težak; kot je povsod — za Orla pa še prav posebno. Malo je delavcev, voditeljev — ni prostorov in orodja — ni, kar je največ — prave svobode. Vendar — tudi Tvoj dan je došel — Ore! Razgrni svoja krila čez naša Brda in lepo vipavsko dolino!

Z nebne višine Orla bo sšla
krivdo in sužnost, razbila vsikdar!

(Naša himna.)

Razgled po svetu.

Dobrotnik človeštva. Uprav te dni se vrača v domovino prav mnogo vojnih ujetnikov iz Sibirije, kjer so dolgo dolgo časa ječali v najhujšem pomanjkanju. Njih obupen klic za pomoč in rešitev so preslišali državniki — boječ se vseh potnikov iz Rusije. Bil je oče vsega krščanstva, pa-

pež Benedikt XV, ki je z veliko energijo pritiskal na vlade, dokler ni bila njegova prošnja uslišana. Mednarodni odbor »Rudečega križa« v Bernu (Švica) se je čutil dolžnega, da se je sv. Očetu za to človekoljubno delo iskreno zahvalil.

Vsa Belgija se je jeseni l. 1919 na izredno slajen način posvetila presv. Srcu Jezusovemu. — Kralj in kraljica, kardinal Mercier, ministri in diplomati, škofje in duhovščina, nepregledna množica — vse se je udeležilo te pomembne svečanosti. Enaka posvetitev se je izvršila na Španskem. Kralj sam je posvetil vso državo božjemu Srcu našega Odrešenika.

Na Nemškem ne drže katoličani križem rok. Z velikim pogumom in odločnostjo prirejajo po državi katoliške shode. Posebno številni in svečani so bili shodi ob Bodenskem jezeru, v Freiburgu, Karlsrohe, Mannheim. Bile so to velikanške ljudske manifestacije z slavnostnimi govori z važnimi razpravami, zlasti so se zavzeli za krščansko vzgojo mladine. Nastopali so kot govorniki poleg cerkvenih dostojanstvenikov, svetni profesorji, ministri, ljudski voditelji. Najveličastnejši je katoliški shod v Monakovem, ki je trajal tri dni. Dijaštvo, učiteljstvo, uradništvo, preprosto ljudstvo se je navduševalo za katoliške vzore. — V sami prestolici, v Berlinu, je bilo v enem samem mesecu 62 zborovanj. Enodušno s ozahtevali, da se mora varovati in čuvati verska šola. Govorniki so povsod naglašali, da v vzgoji država ne sme imeti monopola; v prvi vrsti imajo odločevati stariši. Krščanski stariši pa kočejo in zahtevajo krščansko šolo. Svobodomiselniki kaj radi proglašajo svobodo vesti. Naj bodo vsaj toliko dosledni, da bodo isto načelo priznali tudi takrat, ko gre za katoliške zadeve. Vsled tega odločnega nastopa katoličanov so je posrečilo, da je nemška narodna skupščina odklonila predlog »neodvisnih«, naj se izvrši ločitev Cerkve od države. Prav tako so zmagali katoličani glede šole; v vsej nemški državi se je v šolah obdrževal veronauka kot redni učni predmet. — Za verstveni značaj šole se je bila dvignila vsa javnost. Celih 114 odličnih vseučiliških profesorjev v Berlinu je v krepkih besedah zahtevalo, da se ohrani verski pouk v sedanji meri po vseh šolah! —

Nemški katoličani — kažejo tudi nam pot, po kateri pridemo do vspeha.

Francoska duhovščina, ki se je morala boriti z orožjem na bojišču, je imela ogromne zgube. Po poročilih pariškega kardinala je padlo v vojski približno 2500 duhovnikov. Ob sedanjih razmerah je to strašen udarec kv. Cerkve.

V Nemški Avstriji se bije hud boj med katoličani in svobodomiselniki zlasti radi verskih vaj in krščanskega nauka v šolah. Za naučne ministre so bili doslej imenovani strastni sovražniki krščanstva: prvi je bil žid Popper, drugi židovski potomec in glavni agitator »svobodne šole« zloglasni Hock; sedaj je na krmilu Glöckel, pristaš Hockov in očitni brezverec. Ta je izdal 12. aprila t. l. od-

redbe, ki nasprotujejo obstoječim zakonom. Dijakov je oprostil o ddolžnosti do verskih vaj, prepovedal je učencem in dijakom udeležbo pri cerkvenih procesijah, zlasti na praznik presv. Rešnj. Tel. Kljub temu se je prigsalo na srednjih šolah prostovoljno 80% dijakov za udeležbo pri šolskih verskih vajah.

Dunajski katoličani so imeli 27. aprila nato slovesno protestno zborovanje, kjer so se izjavili: »Če pojde tako dalje, odklanjamo državno šolo sploh, in zahtevamo katoliško knnfesionalno šolo.« Večina dunajskega učiteljstva obsoja postopanje vlade. Pri zadnjih volitvah v učiteljski svet na Dunaju so dobili krščansko-misleči učitelji veliko večino.

Najbolj se pa zgražajo katoličani da je najvišja šolska oblast odredila celo v nižjih šolah predavanja za otroke o spolnih vprašanjih. Le židovske zdravnike je zamogla vlada za ta posej dobiti vsi krščanski zdravniki so ponudbo odklonili. Cela vrsta krščanskih organizacij se je uprla tej ustudni nameri framasonov. Še celo znani »Neue Freie Presse« se je tako početje jelo gabliti. Odločno je nastopil proti vladni nameri znani dunajski učenjak, vseučiliški profesor higijene Roland Grossberger in celo socialno-demokratski zdravnik Dr. Keller.

Značilne izjave italijanskih socialistov. B. M. Bacci vodja laških komunistov, se je povrnil iz Kodanja, kjer se je bil sestel z ruskimi komunisti. A kljub splošne hvale se vidi, da ni nič kaj navdušen za Rusijo. Poročal je svojim somišljenikom, da je Lenin zapovedal 12urni delavnik in da skrbje za izvrševanje tega ukaza — strojnice. Filippo Turati je rekel: »Naša dolžnost je bila, da preprečimo meščansko vojno. Ta dolžnost nas veže tem bolj danes. Menim, da je boljševisškemu poizkusu usojeno, da se — izjalovi.« Modigliani, tudi kapaciteta v socialni demokraciji, vidi celo, da se nahaja stranka na robu propada, češ, da se buržuazija (meščanski sloji), čedalje bolj nagiblje k ljudski (katol.) stranki, ki bi utegnila rešiti položaj v Italiji in postaviti katoliško vladno po belgijskem vzgledu.

In Treves trdi, da bo jalova nedelavnost socialistov nujno rodila zmago ljudske stranke, ki da ima zares moderen program, zmožnost za delo in moč, da vzdrži najhujše preiskušnje. (»Ed.«)

Katoliško vseučilišče na Japonskem. Dočim se bore v Evropi katoličani v raznih državah za najprimitivnejše svoboščine, se prav krepko razvija katoliško vseučilišče v Tokiju v glavnem mestu Jakonske. Naval na pričetne razrede je bil letos tak, da niso niti mogli vseh prosilcev sprejeti. V istem mestu deluje na cesarskem vseučilišču znani jezuitski učenjak P. Dahmann.

Zamorci v Ameriki se neverjetno hitro dvigajo v kulturi. Glasom sporočil objavljenih v listu »Kathol. Missionen« jan. 1920. so se zamorci v dobri enega rodu — od leta oprostitve (1865) — zgradili 28.000 javnih zamorskih šol s 30.000 učitelji,

150 obrtnih šol, 34 »vseučilišč«. Poleg tega imajo 300 časopisov, 40.000 cerkv. V Združenih državah štejejo zamorcev okoli 10 milijonov, ki se čvrsto borijo za vsestransko enakopravnost z belokožci.

TO IN ONO.

Pri nas in drugod. Pri nas — vse tekmuje v tem, da se ljudstvo okuži z vednimi plesi. Ne pozna se več razlike med petkom in svetkom ne med pustom in postom: Pleše in zapravlja se tako, kakor bi res ne bilo v deželi več sence kake bede. — Drugod pa bolje razumejo resnost časa. V okolici Mainza so nastavljeni Francozi: Neka družba v Mainzu je zaprosila pri francoskem poveljstvu, da bi smela prirediti ples v maskah. Poveljnik je odgovoril: »Ko Francija žaluje za svojimi sinovi, se na francoskem ozemlju takih — času neprimernih — prireditev ne more dovoliti. Poleg tega ima pa tudi Nemčija dovolj vzroka da žaluje in štedi.« Pri nas — pa se pleše in nori — na razvalinah in na grobovih!

O spolnem poduku je napisalo »Delo« v svoji zadnji številki članek, v katerem polaga na srce starišem kot najsvetejšo dolžnost »podučiti otroke o spolu že v rani mladosti, in da naj se prične ta poduk najkasneje, ko je otrok star šest let(!)«. Pri tem pa pravi: »Ne ozirajmo se na ono »nesmiselno katoliško« moralo, ki je takorekoč največji vzrok tolikim nesrečnim življenjem. Ne smemo to smatrati za pohujšanje, ker to je poduk, ki ga potrebuje vsakdo. »Pohujšanje« bi bil ta poduk le takrat, kadar ga dobi mladenka ali mladenič od nepoklicane osebe, kot se to navadno dogaja pri onih, ki vršijo dolžnost, ki jim nalaga knjiga »Morala sv. Alfonza di Liguori«. — No — ta je lepa in nova — katoliška morala naj bi bila največji vzrok tolikim nesrečnim življenjem! Član-

kar te morale ali ne pozna — ali pa jo zlobno zavija. Zdi se, da člankar sploh nima nobenega pojma o velikanski katoliški literaturi, ki se podrobno peča s tem vprašanjem. Seve — noben katoliški moralist sploh noben pameten človek ne bo člankarja ubogal, naj otroka najkasneje pred 6 letom« poduči o spolnem življenju. Pamet, ljudje božji, pamet!

Blagoslov lepote. Če ste poznali tudi pametne in lene ljudi, pač niste nikoli poznali velikega moža, ki je bil len; med vsemi raziskovanji, ki bi jih mogel podati o življenju umetnikov, katerih dela so v vsakem oziru najplemenitejša — ni nobenega zakona, ki je v svoji vsevednosti ostal tako stalen kakor dejanje in postava, da so bili vsi veliki delavci; nič nas na njih tako ne osuplja kakor množina, ki so jo v dani dolgoti svojega življenja dovršili; če slišim govoriti o mladem možu, ki kaže mnogoobetajočo nadarjenost, tedaj je moje prvo vprašanje: ali dela?

Vam je umetnost najprvo? Potem ste umetniki. Ako ste svoj denar zaslužili, lahko ž njim skoparite; ako ste si pridobili slavo, ste lahko zavidni, ponosni, bedni in nizki, in vendar ste, dokler nočete svojega dela pokvariti, umetniki. Nasprotno — vam je — li denar in slava več od tega? Potem bodite s svojim denarjem milosrčni, s svojo slavo zelo ljubeznivi, kajti potem niste umetniki, temveč zgolj rokodělci in hlupci.

Le svoje delo smeš prodajati, svoje duše nikdar? (John Ruskin (1819—1900), angl. esejist.)

Da se razumemo.

»Mladika« je vsajena — in hvala Bogu — že krepko poganja in se širi. Ozračje in tla zanjo res niso najugodnejša, a uprav to upravičuje njeno potrebo. Vsi dobromisleči so list z veseljem sprejeli, razumeli so potrebo časa. Dobil smo prav mnogo bodrilnih pisem. Dotičnikom hvala!

Nekateri pa so vzeli list v roko s pomisleki, češ, zopet list, ki utegne motiti le-

po, komaj usvarjeno slogo med nami. Takim rečemo, da nas ne razumejo. Poudarjamo zopet, da naš list ni političen, temveč nabožno kulturnen. Politiko prepuščamo obstoječim političnim organizacijam. List hoče slov. ljudstvo navduševati za pravo omiko in krščansko življenje ter odbivati vse navodobne napade na krščansko kulturo. Trdno smo prepričani, da bo naše

Ljudstvo vsikdar močno, če bo visoko dvigalo zastavo resnice in čednosti. Propadlo pa bo pravno in narodno, če pade v naročje razjedajočim strastem. Vsled tega smo uverjeni, da uprav s tem, ko poudarjamo in branimo krščansko kulturo, najbolj služimo sveti domovini. — Sploh se pa da spojiti v krasno soglasje narodni in krščanko-kulturni program zlasti v boju proti skupnemu sovražniku — komunizmu. Mi pa hočemo pobivati z versko kulturnega stališča, politična glasila pa z narodno-gospodarskega stališča. Tako se obestransko delovanje vzajemno le popolnuje! — Prijatelj, nikar se ne spodikaj nad križem in sv. Cirilom in Metodom, ki jih nosi »Mladika« na pročelju, — to so najdragocenejše svetinje našega ljudstva, so znak naše vere in navdušenosti. — Čemu bi slepomišili? Ravno sedanja doba zahteva jasnih in močnih načel. A sila krščanske deje je nepremagljiva — to priča

zgodovina. Vojna je trenutno temu ali onemu zatemnila jasni pogled v krščanstvo. Treba je zopet prižgati luč, razsvetliti temne koticke. Krščanska misel se primerja po pravici kvasu, ki se zdi sicer neznamenat, a ima v sebi moč, da kmalu prekvasi vso notranjost posameznika in celih narodov. Krščanstvo je podobno političnemu zrnu, ki je najmanjše izmed semen, a se razvije in razkošati tako, da postane drevo. Nič nas torej ne plaši, če vidimo trenutno, kako se vsled nezasišanega hujskanja komunistov ljudstvo po nekod obrača od krščanstva in Cerkve. Vemo, da je zapeljano. A ko spozna prevaro — se bo tem tesneje oklenilo križa, v katerem je doslej vselej našlo moč in tolažbo. In ideja krščanska bo prej ali slej zopet kakor že neštetokrat v zgodovini slavila svoje zmagoslavje! — Da napoči kmalu ta trenotek, je dolžan vsakdo sodelovati po svojih močeh! — Ured.

Listnica urenitstva. »Zborniku«: g. V. B. je obljubil sodelovanje, a uredništva leposlovnega dela za sedaj ni mogel sprejeti. — Fr. E. v Trstu: Prav lepa hvala za gradivo in nasvete. Razno bomo zamogli preurediti še-le z novim letom. Se priporočamo! — S. S. v Č. Prosimo za nadaljevanje. — P. B. v L. — Dobrodošlo! Drugo porabimo o priliki. Pesmice so v listu po večini poraztresene vsled teh. tiskarskih zahtev, da se tisk. stavek preveč ne lomi, in se tako verzelji po možnosti izpolnijo. — A. L. v V. Hvala! Upamo, da Vas lahko štejemo k stalnim sotrudnikom našega lista. — I. B. v Z. Vaši prvotni želji nismo mogli ustreči. Pa je tako še bolje! — Gotovo nas za vsako številko razveselite s primernim gradivom! — I. G. v S. — Pride vse priložnostno na vrsto. Dal Bog, da bi dobili mnogo posnemovalcev.

A. G. Pesem »Pomlad« ni slaša — a v tej številki je že itak mnogo opevov maja in pomladi. S prih. štev. bomo pa že v poletju. — Pošljite pa kaj družega! — Drugim sotrudnikom: prosimo za sporočila o društv. gibanju in pa za poljudne apologetične ali socialne razprave!

Listnica upravnitstva. Ker ni matica »Mladike« še dovršena, pošljemo pričujočo številko vsem onim, ki nam lista niso zrečno vrnil. Od nekod nam je bil list vrnjen brez ovitka. Vsled tega nismo mogli ugotoviti, kdo nam ga je vrnil. Prosimo, naj nam ga dotičniki blagovolijo, ko prejmejo to številko, še enkrat vrniti s po-

slanim ovitkom, ali pa z jasno označbo svojega naslova. — Doslej nam je razneteroma malo strank list vrnilo in upamo, da smemo vse druge med naročnike šteti.

Le zopet prosimo uljudno, naj se nam naročnina takoj doloži. Prihodnje številko določimo brez izjeme le onim, ki plačajo vsaj do 15. junija t. l. naročnino.

Upravnitstvo »Mladike« nujno prosi, naj vsi oni, ki se na list ne mislijo naročiti, čimprej vrnejo prvo številko. Naročniki naj pa blagovole vposlati naročnino (8 Lir) t a k o j na naslov »Mladike« v Gorici (Gospiska ul. št. 2).

RAZŠIRJAJTE „MLADIKO“! Kdor širi dober list, vrši apostolsko delo. Učimo se podjetnosti in gorečnosti od svojih nasprotnikov. Hribe in doline prehodijo, da ulove kakega naročnika. Naši somišljeniki se pa često zadovolé s suhim priporočilom. -- Ni dovolj, da kdo le za-se list naroči, treba je, da dobi tudi drugih naročnikov. Torej na delo! -- „Mladiko“ v vsako krščansko hišo! --

Drašček Fanny, Gorica
Via Rastello št. 1

Trgovina s kolonijalnim in mešanim blagom na drobno in na debelo. Dobra moka bela in koruzna, fižol, ječmen itd. Blago sveže. Priporoča se za obilen obisk. --- Postrežba dobra. --- Cene zmerne.

Andrej Golja

Gorica **TRAVNIK 21** Gorica

Zaloga vsakovrstnih lesenih izdelkov, kakor: škafov, orn, stolic, sit, rešet in druge suhe robe. — Velika izbira košev in kuhinjskih potrebščin.

Trgovina z jestvinami

Stanko Rustja

GORICA -- PIAZZA GRANDE

priporoča sl. občinstvu svojo bogato
: : zalogo : :

JOSIP FON : : : :

dobroznan klobučar

v Gorici, Via Seminario št. 6

priporoča svojo veliko zalogo klobukov trdih, mehkih, priprostih in najfinejših. Postrežba najboljša. Cene zelo nizke. Priporoča se za obilen obisk od strani meščanov in deželanov.

KROJAČNICA -- --

ANDREJ MAURIČ

na Travniku št. 22.

Naznanja slav. občinstvu, da ima v zalogi raznovrstnega sukna in hlačvine, kakor tudi perila vse po zmernih cenah. Vsako naročilo se takoj izvrši.

S spoštovanjem se priporoča

A. M.

:: BRIVNICA ::

Ludvik Cotar, Gorica, Piazza Grande 17.

— se priporoča slavnemu občinstvu. —

RAJER EVGEN

vinska trgovina

Gorica - Via Cesare Battisti 20

(poprej Via Teatro)

priporoča svojo **VINA.**
: : zalogo : :

Goriška zveza gospodarskih
zadrug in društev v Gorici

registrovana zadruga z omejeno zavezo

v Gorici, Corso Verdi 32,
I. nadstr.,

uraduje vsak delavnik od 8. do 12.
in od 3. do 5. popoldne.

Ob sobotah in pred prazniki pop.
ter ob nedeljah in praznikih je urad
zaprt.

Vrvar **====**

MIHAEL SUSSIG

v Gorici, Raštelj št. 16.

Velika izber najboljših vrvi, špagata,
: : : : : prediva itd. : : : : :

TRGOVINA Z MOŠKIMI KLOBUKI.

A. Černigoj

MIZARSTVO

GORICA, Tržaška cesta. : : :

„CENTRALNA POSOJILNICA“

———— Gorica ————

Corso Verdi 32, I. nadstr.

posluje redno vsaki dan od 8. do 12. in od 3. do 5. ure pop.
Ob sobotah popoldne, ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Veletržca z vinom

BRATA ABUJA GORICA

Via S. Antonio 4 in na Kornu št. 8 (prej Kaučič)

prodajata na debelo

navadna : vipavska, istrska, briska, dalmatinska, furlanska
in italijanska vina ;

flna vina in šampanjce v butilkah, maršalo ;

raznovrstne likerje, kakor : Fernet Branca, Cognac ;

razna žganja (tudi na drobno), Vermouth in špirit.

Podružnica Ljublj. Kred. Banke v Gorici

Corso Verdi „Trgovski Dom.“

Obrestuje vloge na knjižbe po 3 $\frac{1}{2}$ ‰, na daljšo odpoved
vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. Nakazila v Jugoslavijo
in inozemstvo po dnevnem kurzu.